

Wydano z dubletów
Bibl. Publ. m. st. W-wy

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 13 MARCA 1932 R.

Nr. 11

DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Dzięki zabiegom w wytwórnich papierniczych oraz licznie napływającym zamówieniom udało nam się obniżyć kalkulację wszystkich druków, wobec czego ustalamy ceny na te druki następujące, jak na zamieszczonym poniżej cenniku.

Wszystkim naszym odbiorcom oraz tym, którzy ostatnio nadesłali zamówienia na druki z II-go etapu liczyć będziemy według cen poniżej podanego cennika.

Warunki finansowe, w których pracujemy, nakazują nam prosić naszych Odbiorców o jak najszybsze regulowanie należności gotówką i w tym celu dajemy ustępstwo 3% skonta, o ile rachunek będzie uregulowany w terminie miesięcznym.

C E N N I K

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0.90	Wzór 10	Hotelowa książka meldunk.	50 ark. 100 kart	Zł. 4.50
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania	.. ..	1.10	.. 10	.. ..	100 .. 200 ..	.. 8.25
.. 3	karta zameldowania	.. ..	1.—	.. 10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	.. 2.25
.. 4	.. wymeldowania	.. ..	1.10	.. 11	Ankieta A 100 sztuk		.. 0.80
.. 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	.. ..	1.10	.. 11a	Arkusze zbiorczy do ankiety A, wzór 11	100 sztuk	.. 2.25
.. 4a	Karta wymeldow. ..	.. ..	1.20	.. 12	Ankieta B	100 ..	.. 0.90
.. 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu	.. ..	0.80	.. 13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. R. P. 20.V 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	.. 1.—
.. 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	.. 20.—	.. 14	Karta wymeldowania	100 ..	.. 1.20
.. 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25.IV.-31 r. poz. 13)	.. ..	11.—	.. A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	.. 4.50
.. 7	Karta rodzinna	.. sztuk	.. 10.—	.. B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	.. 2.40
.. 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	.. arkuszy	.. 6.—	.. C.	Zawiadomienie	100 ..	.. 2.40
	W stanie zbroszowanym 24 ark.	1 zeszyt	2.—	.. D.	Zawiadomienie pół arkusza	100 ..	.. 2.25
	w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark. (100 kart)	.. ..	7.90	.. E.	Ponaglenie pół arkusza	100 ..	.. 2.25
	75 .. 150 ..	.. ..	10.50		Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po	15 ark. 30 kart	.. 2.—
	100 .. 200 ..	.. ..	13.50			25 .. 50 ..	.. 3.—
	125 .. 250 ..	.. ..	15.50			50 .. 100 ..	.. 4.95
	150 .. 300 ..	.. ..	17.50			100 .. 200 ..	.. 8.50
8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.)	100 ark.	6.—			zeszyt 12 .. 24 karty	.. 1.20
	w formie zbroszowanej	24 arkusze 1 zeszyt	2.—	Kazimierz Szczepański.	Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu	1 egz.	.. 0.30
	Księga oprawn. w płótno po 50 ark. 100 kart	.. ..	7.90	B. Brodowski.	„Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce” podręcznik	1 egz.	.. 6.50
	75 .. 150 ..	.. ..	10.50	K. Tokarski.	„Wskazówki dla meldujących się”	1 ..	.. 0.60
	100 .. 200 ..	.. ..	13.50	Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 1a, 2a, 3a, 4a, 11 i 12 oraz 13 i 14		1 sztuka	.. 16.—
	125 .. 250 ..	.. ..	15.50	Kartoteka do karty rodzinnej (wzrost 7) i dokumentów metrykalnych		na 1500 kart	.. 35.—
	150 .. 300 ..	.. ..	17.50	Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia		1 sztuka	.. 8.—
UWAGA:	Wszystkie księgi oprawn. wzoru 8 i 8a, jak wyżej podano, oprawn. nie w płótno ale w papier, imitację płótna, 1 zł. taniej na każdym egzemplarzu.			Palec gumowy		1 sztuka	.. 0.65
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze 100 arkuszy	Zł. 4.50		Koperta do dokumentów metrykalnych i innych		za 100 sztuk	.. 8.50
	zbroszowane 12 arkuszy w jeden zeszyt	.. 0.80					
	w formie księgi oprawn. po 25 ark. (50 kart)	.. 3.—					
	50 .. 100 ..	.. 4.50					
	75 .. 150 ..	.. 6.—					
	100 .. 200 ..	.. 8.25					

UWAGA: Szczegółowe prospekty dotyczące kartotek oraz urządzeń kartotekowych (koniki i t. p.) wysyłamy na żądanie. Rejestr mieszkańców wzór 6 i skorowidz do rejestru mieszkańców wzór 6a na żądanie oprawiamy w specjalne gatunki płótna. Wszystkie oprawy wogóle, zależnie od ich grubości, wykonujemy mocno i trwale. Wszystkie księgi, o ile wymaga tego samo przeznaczenie książki, są sznurowane i przygotowane do poświadczenia. Zapotrzebowane materiały, zależnie od brzmienia zamówienia, wysyłamy za zaliczeniem lub na otwarty rachunek. Od rachunków regulowanych gotówką i wykupionych za zaliczeniem pocztowym udzielamy skonta w wysokości 3%. Rachunki uiszczone po upływie miesiąca trzymiesięcznymi weksłami nie podlegają specjalnemu oprocentowaniu. Przy zamówieniach większych nadsyłanych przez Wydziały Powiatowe lub Starostwa oraz Miasta warunki kupna oraz płatności do specjalnego omówienia. We wszystkich sprawach wątpliwych, jak ogłaszaliśmy w swoim czasie, udzielamy wyczerpujących fachowych objaśnień i informacji. Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

NAGRODZONA SREBRNYM MEDALEM NA P. W. K. 1929 R.

FABRYKA KARTOTEK METALOWYCH „KONTO-WID”
ZYGMUNTA GAWROŃSKIEGO W POZNANIU

Poleca kartoteki najnowszej konstrukcji
systemu poziomego „KONTO-WID”

Nie ma przedsiębiorstwa, w którym nie zachodziłaby
potrzeba założenia kartotek systemu

„K O N T O - W I D”

Szczególnie zaleca się „KONTO-WID”:

Bankom, Kasom Komunalnym, Instytucjom samorządowym,
przedsiębiorstwom komunalnym, handlowym i przemysłowym.

Wszystkie druki do „KONTO-WIDA” wykonywamy we własnym zakresie według nadesłanych materiałów lub wzorów.
Potrzebne sygnały dostarczamy w dziesięciu kolorach według zapotrzebowania.

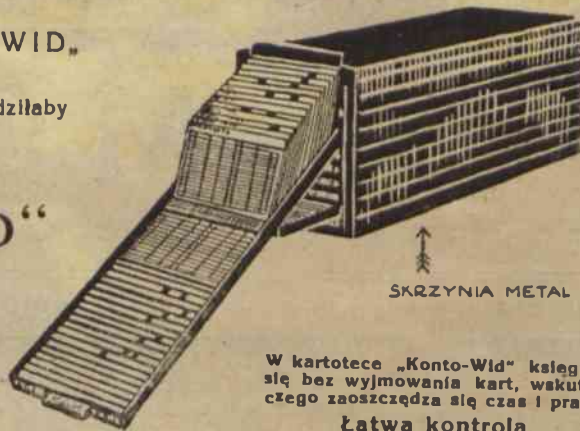
Zamówienia przyjmuje,

cenniki i prospekty wysyła,

oraz wszelkich wyjaśnień udziela na każde żądanie.

Przedstawiciel fabryki:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.
W WARSZAWIE, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TEL. 442.63.

SKRZYŃKA METAL

W kartotece „Konto-Wid” kładzie się bez wyjmowania kart, wskutek czego zaoszczędza się czas i pracę.

Łatwa kontrola.

Ogromna przejrzystość.

K A Ż D A

KASA OSZCZĘDNOŚCI

powinna ogłosić w tygodniku

„SAMORZĄD”

swój bilans netto.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać do

**SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU
WYDAWNICZEGO**

W A R S Z A W A, ŚWIĘTOKRZYSKA 13.

WYDZIAŁ POWIATOWY w Bielsku-Podlaskim
(Powiatowy Zarząd Drogowy)

ogłasza

K O N K U R S

na stanowisko

POWIATOWEGO TECHNIKA DROGOWEGO

WARUNKI PRZYJĘCIA:

- 1) Ukończenie średniej szkoły drogowej
- 2) Nieprzekraczalny wiek 35 lat
- 3) Obywatelstwo Polskie
- 4) Praktyka w dziale drogowym conajmniej 3 lat.

Uposażenie według IX st. służbowego, szczebel a), urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

Podanie wraz z życiorysem i odpisami świadectwa ukończenia szkoły i poprzedniej służby należy przesłać do dnia 25 marca 1932 r. do Wydziału Powiatowego (Powiatowy Zarząd Drogowy) w Bielsku-Podlaskim.

Posada do objęcia od 1.IV 1932 r.

Przewodniczący
Wydziału Powiatowego
Starosta

czas. 13458/14/11

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 225-50

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej stronie okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucji komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: *Aleksander Bogusławski, Dr. H. Le Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.*

ROK XIV.

WARSZAWA, 13 MARCA 1932 r.

Nr. 11

TREŚĆ Nr. 11: Nowelizacja ustawy o finansach komunalnych. — *Wacław Gajewski*. Doświadczenia ziemstw w sprawie popierania przemysłu ludowego. — *J. Orynżyna*. Pożarnictwo a służba budowlana. — *S. W.* Niedomagania K. K. O. — *C. Galasiewicz*. Sprawy bieżące. Wiadomości zagraniczne. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Komunikaty.

Wszystkie Instytucje Samorządowe winny umieszczać ogłoszenia (konkursy, przetargi, statuty, obwieszczenia i t. p.) w ich własnym organie, tygodniku „SAMORZĄD“, przysyłając je do Samorządowego Instytutu Wydawniczego Sp. z o. o. w Warszawie.

Warszawa, Świętokrzyska 13.

11-52

Nowelizacja ustawy o finansach komunalnych

Od pierwotnego projektu opracowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych¹⁾ nowela ustawy o finansach komunalnych wniesiona do Sejmu różni się wielce. Poczęta z myślą uporządkowania i uproszczenia postępowania podatkowego oraz unormowania kwestji zadłużania się komun, a więc z myślą o ulżeniu związkom samorządowym, zakończyła się propozycjami, zmniejszającymi źródła dochodowe samorządu.

Co się tyczy postanowień porządkujących, to rozszerzono je również znacznie. Taki charakter mają poprawki do art. 1, 2, 11, 15, 18, 27, 31, 36, 43, 58 i 59. Są one małoznaczne, aczkolwiek pożyteczne. Specjalnie podkreślić trzeba uzupełnienia do art. 59. W ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych brak było przepisów, regulujących przedawnienie wymiaru i poboru samoistnych danin komunalnych, co powodowało szereg sporów między płatnikami i związkami komunalnymi oraz między związkami a władzami nadzorcami. Jak uza-

sadnienie Ministerjalne wyjaśnia, treść tych ustępów oparto na przepisach obowiązujących w b. zab. pruskim z pewnym skróceniem terminów przedawnienia.

Wobec tak szerokiego potraktowania poprawek nawet drobnych zadziwia nieuwzględnienie propozycji Zarządu Związku Powiatów o należytej rekonstrukcji art. 7 o podatku od lokali. Pozostał więc ten artykuł bez pierwszych trzech swych ustępów. O podatku od lokali mówi tylko sam tytuł — w treści nie znajdujemy o nim ani słowa. Interesy gmin wiejskich o uprawnieniach miejskich, co poruszała również propozycja Związku Powiatów, zostały zabezpieczone przez uzupełnienie art. 72 — można mieć wątpliwości czy z punktu widzenia należytego układu i przejrzystości jest to słusne i czy cały przedmiot podatku od lokali nie winien być wyczerpany w art. 7. W obecnym sformułowaniu dowiadujemy się o uprawnieniach miast do pobierania podatku od lokali przypadkowo w art. 72 z okazji właśnie tych gmin wiejskich o uprawnieniach miejskich.

1) Patrz „Samorząd“ Nr. 48 z 1931 r. oraz artykuł mój w „Samorządzie“ Nr. 51 z 1931 r.

W-1749/28/156

Zmiany bardziej zasadnicze projektuje nowela odnośnie art. 10, 16 i 35 ustawy o finansach komunalnych oraz art. 24 ustawy o podatku dochodowym.

Na plus dla związków samorządowych zaliczyć możemy tylko omówioną poprawkę do art. 72 oraz do art. 24 ust. o pod. dochodowym. Rozszerza ona bowiem uprawnienie do pobierania dodatku samostanowienia do podatku dochodowego na powiaty bielski i cieszyński woj. śląskiego. Reszta postanowień odbiera lub zmniejsza źródła dochodowe. W szczególności ukrzywdzone zostały dwa samorzady wojewódzkie: poznański i pomorski przez zmianę art. 35. Według ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych Skarb Państwa dawał wojewódzkim związkom krajowym dotację równającą się 2/5 częściom zapotrzebowania na pokrycie bieżących wydatków w ramach obecnej działalności krajowych związków komunalnych, jakie się okażą według budżetu po wyzyskaniu wszystkich źródeł dochodowych. Pozostałe 3/5 pokrycia dawały miasta wydzielone i powiaty w formie tak zwanego podatku krajowego. Sformułowanie to było bardzo trafne i wiązało w sposób należyte elastyczne obowiązki z dochodami.

O wysokości dopłat Skarbu Państwa miały stanowić:

- a) wysokość niepokrytej części budżetu;
- b) obecny zakres działalności.

Zatwierdzanie budżetu należy do kompetencji ministerstwa, ma więc ono możliwość skontrolowania wysokości wydatków, stopień wykorzystania dochodów. W razie zwiększenia zakresu działania pod wpływem ustawowych postanowień, art. 35 nakazywał zwiększenie dotacji lub danie innego nowego źródła pokrycia zwiększonych wydatków.

Wysokość dopłat powiatów i miast zależała od wysokości dopłat skarbu. Widzimy więc należyte powiązanie wszystkich zainteresowanych czynników z tem, że czynnik najbardziej miarodajny — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zatwierdzając budżet, decyduje o dopłacie Skarbu i o stosunkowej dopłacie związków samorządowych. Zamiast tego automatycznie działającego aparatu nowela proponuje, by dopłaty ze Skarbu Państwa zryczałtować i ustawowo je na stałe określić w sumie 1.400.000 zł. dla związku poznańskiego, zaś 650.000 zł. dla związku pomorskiego.

W uzasadnieniu Ministerstwo stwierdza, że „wysokość dotacji określa się z uwzględnieniem trudności gospodarczych i związanych z tem trudności finansowych Skarbu Państwa“. Czy więc jest słusznym fiksovaniem w ustawie na stałe cyfrę, która jest wynikiem przemijających stosunków? Dalej, czy trafnie ustalono ryczałtowe sumy? Według budżetów na r. 31/32 zatwierdzonych przez Ministerstwo dotacja dla związku poznańskiego wynosiła zł. 2.436.154, a dla zw. pomorskiego zł. 1.268.505 *). Jest więc ona w projekcie ustawy prawie że przepołowiona.

*) Patrz Samorząd Miejski Nr. 4 z 1932 r. artykuł mój „O słusznym rozdziale wpływów z dodatków komunalnych od podatku od spirytusu“.

Kto pokryje różnicę? Czy budżet związków krajowych da się tak silnie ścisnąć, czy też za Państwo pokryje brakującą część podatek krajowy to znaczy miasta i powiaty ze swoich budżetów?

I tu dochodzimy do drugiego momentu z erwaniamia współzależności wysokości dopłat samorządu od dopłat Skarbu Państwa. Zerwane zostało również zainteresowanie, jakie istniało ze strony Ministerstwa przy zatwierdzaniu budżetu. Każdy wzrost wydatku, każda nieoszczędność odbijała się na wysokości dotacji skarbowej. Teraz wobec zafiksowania tej dotacji z natury rzeczy zainteresowanie będzie mniejsze — płacić przecież różnice będą miasta i powiaty. Niebezpieczeństwo jest realne — wszyscy bowiem jesteśmy ludźmi, a że wojewodowie czy starostowie krajowi są bliżej Ministerstwa, że ich stosunki z Ministerstwem są częstsze i ściślejsze, więc ten lub inny wydatek, który mógłby być skreślony i który byłby skreślony, gdyby za niego zapłacił w 2/5 Skarb Państwa, teraz po zryczałtowaniu dotacji może z łatwością być niezauważony.

Zmiany proponowane przez nowelizację art. 10 i 16 uderzają przede wszystkim w gminy wiejskie. Według art. 10 z podatku od spożycia idzie na rzecz funduszu pożyczkowo - zapomogowego nie 10% ale 30%, o 20 więc procent zmniejszają się wpływy z tego źródła dla wszystkich związków samorządowych. Według art. 16 wpływy z dodatku samorządowego do podatku od spadków i darowizn idą w całości również na fundusz pożyczkowo-zapomogowy. Na zwiększenie funduszu pożyczkowo-zapomogowego wszyscy się godzą. Związki samorządowe nie mają gdzie pożyczać, wszystkie źródła kredytowe wyschły. Jedyne słabo, co prawda, bije źródło tego funduszu, przynoszące 150 — 200.000 zł. miesięcznie — ostatni ratunek samorządów w potrzebie.

Ale czy można tak postępować, by w celu jego zwiększenia zmniejszać normalne źródła dochodów wszystkich związków, — wtedy gdy ze względu na kryzys, wydajność ich i tak kurczy się w sposób niepokojący?

Nie będę na ten temat przytaczać argumentów *) — powołam się na jednogłośnie uchwaloną Radą Związku Powiatów w dn. 14 lutego r. b. o niedopuszczalności w okresie kryzysu zmniejszania samorządowi jakichkolwiek źródeł dochodowych.

Przesłanką, która musi istnieć dla tego, żeby móc zaproponować redukcję istniejących dochodów, jest: „związki samorządowe znajdują się naogół w takiej sytuacji finansowej, że można im obciążyć ich dochody bez załamania się ich równowagi“. Można i tak oceniać wytrzymałość związków samorządowych, ale należy przyznać, że metoda ujmowania chleba organizmom już wyczerpanym może doprowadzić do powszechnej katastrofy, to znaczy do znacznie większego zwiększenia ilości związków, które trzeba ratować przy pomocy tegoż funduszu.

W znolizowanym artykule 10 znajdujemy jesz-

*) Patrz Samorząd Nr. 6 „Uzdrowienie gospodarki komunalnej“.

cze jedną wielką zmianę — inny podział wpływów pomiędzy miasta, powiaty i gminy wiejskie. W jakim kierunku może iść ta zmiana? Czy Ministerstwo uznało za wskazane w obecnych czasach wyrównać niesprawiedliwe uprzywilejowanie miast kosztem wsi? Od 1923 r. przecież powiaty i gminy wiejskie występują przeciw podziałowi ustalonymu w art. 10 ust. o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych a mianowicie przeciw oddaniu 60% wpływów miastom, a 40% wpływów powiatom z czego gminy wiejskie otrzymują 1/3 część. Wobec mniejszej ilości mieszkańców miast aniżeli wsi, rozdział podatku od spożycia wypada na 1 mieszkańca miasta i wsi jak 4 do 1, przytem ta jednostka dzieli się pomiędzy powiat i wieś. Przypomnieć też należy niesłuszne ustosunkowanie miast niewydziałonych do powiatów pod względem finansowym — s a m o r z ą d p o w i a t o w y j e s t u t r z y m y w a n y n i e m a l w c a ł o ś c i p r z e z m i e s z k a ń c ó w g m i n w i e j s k i c h. Miasta na rzecz powiatu poza opłatami drogowymi nic nie dają.

Wszelkie więc zmiany w takim tylko kierunku iść mogą, by dysproporcje zmniejszyć, by obowiązki miast względem powiatów zrównoważyć z obowiązkami gmin wiejskich. Wiemy, że postulaty gmin i powiatów były rozumiane czy odczuwane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Przecież w 1928 r. był tam przygotowywany projekt zmiany art. 10 jako częściowe naprawienie niesprawiedliwości w tym sensie, by 60% wpływów oddać powiatom i gminom a 40% miastom. W realne kształty projekt ten się nie wylał. Obecnie wobec ciężkiego położenia finansowego, sprawa równowagi obciążenia, była kilkakrotnie poruszana na zebraniach Zarządu Związku Powiatów. Jednak w poczuciu ciężkiej sytuacji wszystkich związków, a więc tak powiatów jak gmin i miast uznano, że należy się powstrzymać z propozycjami obciążającymi miasta, gdyż uznano, że czas kryzysu nie jest odpowiedni dla naprawiania niesprawiedliwości powstałych w czasach normalnych.

Tem większa była niespodzianka dla przedstawicieli powiatów, gdy zapoznali się z propozycjami ministerjalnymi. Z podatku od spożycia ma iść 30% na fundusz, 50% dla miast a 20 dla powiatów. Gminy wiejskie nic nie otrzymują.

Co to oznacza, w przetłumaczeniu na realne wpływy? Wpływ roczny na fundusz ma wzrosć z 2.500.000 zł. na 7.500.000 zł. Miasta, które teraz otrzymują 60% od 90 t. j. 54% mają stracić 4% t. j. około miliona. Powiaty które mają 2/3 — 40% od 90 t. j. 24% otrzymają 20% a więc również stracą 4% t. j. milion złotych. Gminy zaś wiejskie, mają 1/3 — 40% od 90 t. j. 12%, nie otrzymają nic — stracą 5.500.000 złotych.

Wobec tego, że najbardziej pozadłużały się miasta, zwiększenie funduszu pożyczkowo - zapomogowego jest dla nich przedewszystkiem potrzebne. Krótko

mówiąc, wieś ma jeszcze raz ratować miasta. Postęp kultury wsi ma się zmniejszyć o 5.000.000 zł. rocznie. I to się wszystko dzieje, gdy powszechnie się mówi o kryzysie w rolnictwie; gdy 5 Komisji rządowych pracuje nad ratowaniem rolników. Jedni ratują a drudzy przy pomocy małowowiącej nowelizacji odbierają 5 milionów złotych. Prawda, że to się czyni nie bezpośrednio z kieszeni rolnika — wtedyby on krzyczał głośno, wtedyby odczuł żywo, zaprotestował. Rezultat jednak dla rolnika będzie ten sam — albo z powodu odebrania 5 milionów postęp wsi będzie powolniejszy albo w tej lub innej formie rolnicy dopłacą owe 5 milionów na samorząd gminny.

Ministerstwo nie uzasadnia żadnymi argumentami proponowanej zmiany — pociesza tylko gminy, że powiaty obowiązane są słabym finansowo gminom wiejskim udzielać zapomóg. Pocięcha słaba, gdyż trzeba byłoby stwierdzić, że powiaty będą mogły pomagać — co jest więcej niż wątpliwe. Wogóle choć o tem nic nie powiedziano w uzasadnieniu, odczuwa się jakgdyby panujące w Ministerstwie przeświadczenie, że powiaty i gminy wiejskie dobrze stoją. Niezależnie więc od tego czy to sprawiedliwe czy niesprawiedliwe można im odjąć dla dobra ogólnego. Ale przecież zadłużenie krótkoterminowe powiatów jest znane — wynosi ono 80 milionów zł. Jest ono mniejsze niż miast ale i z temi 80 milionami będą miały powiaty dość kłopotu przez lat kilka. O gminach też wiemy, jak tam jest źle. Przecież Minister Skarbu jest mocno niezadowolony z powodu przetrzymywania pieniędzy skarbowych — a są one przetrzymywane dla tego, że zostały wydane na potrzeby gminne. Skargi na gminy śle P. Z. U. W. z powodu nieotrzymanych składek ogniowych. A suma zaległych nieopłaconych kosztów kuracyjnych też jest wiadoma — wynosi ona już około 60 milionów.

Jeżelibyśmy chcieli dopomóc temu, kto biedniejszy, to nie gminy wiejskie miastom, ale miasta gminom musiałyby okazać pomoc.

Ani gminy nie są bogate, ani rolnik nie jest zasobny, ani wieś nie stoi tak wysoko pod względem urządzeń, by można się było zgodzić na składkę na zadłużone miasta.

Gdy się od kogoś zbyt wiele wymaga a siły nie starczą, następuje zniechęcenie. Pomimo ciężkiej sytuacji, wielkich długów i zmniejszających się dochodów w szeregu artykułach starałem się pobudzić ambicję kierowników związków samorządowych do nie poddawania się i do przewyciężenia trudności własnymi siłami, do nieoglądania się na pomoc państwa. I wierzę, że w większości wypadków można z trudności wyjść zwycięsko. Ale pod jednym warunkiem, że z zewnątrz nie będą spotykać samorząd cięsy, że nie będzie się w drodze ustawy odbierać istniejących dochodów, nie będzie dezorganizować ustalonych jego metod pracy (egzekucja zaległości).

Wacław Gajewski.

Doświadczenia ziemstw w sprawie popierania przemysłu ludowego

Oficjalnym organem popierania przemysłu ludowego (kustarnego) w Rosji przedwojennej był Główny Urząd Rolnictwa, ale właściwą robotę w tym zakresie spełniały ziemstwa (samorządy). Co pewien czas były zwoływane Zjazdy Wszechrosyjskie działaczy przemysłu ludowego, wypracowujące wytyczne polityki popierania, w roku 1910 utworzyły one stałe biuro wszechrosyjskich działaczy przemysłu ludowego.

Zanim jednak organizacja ta zaczęła działać sprawnie, poszczególne ziemstwa przez czas dłuższy popierały na własną rękę przemysł „kustarny“, eksperymentując bez żadnych wytycznych ogólnych.

Ziemstwa rosyjskie, nie mające starszych tradycji samorządu, w pierwszym okresie swej działalności troszczyły się tylko o oświatę i higienę, później przystąpiły do spraw rolniczych i dopiero w trzecim okresie zajęły się zagadnieniami uprzemysłowienia wsi, co nazywano popularnie popieraniem przemysłu „kustarnego“. Sprawa ta była o wiele bardziej skomplikowaną i trudniejszą od poprzednich. Przystąpiono do niej pod presją klęski nieurodzaju, pragnąc stworzyć rolnikowi rodzaj zabezpieczenia przed nędzą, płynącą z podobnych plag.

Charakterystyczne, że przemysł ludowy wzbudzał zawsze i wszędzie zainteresowanie w okresach głodów lub wojen, kiedy wracano do prymitywnej samowystarczalności.

O ile w rolnictwie obowiązywała formuła: polepszenie produkcji, kredyt — zbyt, o tyle dla przemysłu ludowego należało ją odwrócić — zbyt, kredyt, polepszenie produkcji.

Nie odrazu przyszły ziemstwa do takich wytycznych.

Każde z nich eksperymentowało inaczej: jedne zakładały szkoły zawodowe; warsztaty pokazowe, inne szły w kierunku pomocy technicznej wytwórcom, lub zakładania sklepów, żadne zaś nie umiało racjonalnie skoordynować swych posunięć.

W działalności ziemstw na polu uprzemysłowienia wsi rozróżniamy 3 okresy.

Pierwszy był poświęcony nieudanym próbom organizowania spółdzielni wytwórców. Twerskie i Wiatkie ziemstwa zakładały serowarnie, artele wyrobu smoły, butów, gwoździ, lnu. Samych spółdzielni wyrobu gwoździ i t. p. przedmiotów kowalskich Twerskie ziemstwo liczyło do 30-tu.

Jakkolwiek chłopcy rosyjscy posiadają dawne tradycje „arteli“, powstałe w rodzin patriarchalnych, spółdzielnie ziemskie poniosły zupełne fiasko, upadły całkowicie lub przeszły do rąk prywatnych, lub też przekształciły się w chałupnictwo, niekorzystne dla

wytwórców. Ludność nieprzygotowana do kooperatyw, traktowała ziemstwo jako niedoświadczonego nabywcę, któremu można podnosić ceny i dostarczać kiepskie wyroby.

Niestety uwagę tę można zastosować i do naszych warunków i doświadczeń. Do spółdzielni wytwórczej ludność powinna się przygotowywać stopniowo, co zrozumiano dopiero w 3-cim okresie działalności ziemstw, zakładając formy pośrednie organizacyjne. Petersburskie ziemstwo założyło towarzystwo kredytowe w celu pomocy wytwórcom ludowym. Niestety towarzystwo to finansowało zupełnie inne sfery wytwórców, nie umiając dotrzeć do t. zw. „kustaria“. Moskiewskie ziemstwo poszło w kierunku: 1) dostarczenia zbytu, 2) polepszenia technicznego i artystycznego produkcji, 3) składów surowca.

Założenie moskiewskiego muzeum - bazaru było posunięciem bardzo owocnym, gdyż sklep ten rozwinął się znakomicie. W drugim okresie działalności po nieudanych doświadczeniach ze spółdzielni, ziemstwa poszły raczej w kierunku działalności instrukcyjnej — doskonalenia technicznego i artystycznego.

Musimy ciągle pamiętać o tem, że przemysł ludowy był traktowany pospólnie z rzemiosłem wiejskim, chałupnictwem i wszelkimi formami uprzemysłowienia wsi.

Moskiewskie ziemstwo założyło 7 szkół rzemieślniczych kosztem 60.000 rb., prócz tego zakładało warsztaty pokazowe.

Wiatskie ziemstwo gubernjalne utrzymywało szkołę rzemieślniczą i 12 pokazowych warsztatów: (tkacki, kobierniczy, koszykarski, szczotkarski, zabawkarski, tokarski i t. d.) w Wiatce, ogółem zaś w gubernji 54 pokazowe warsztaty.

Bardzo wysoko stało pod tym względem ziemstwo Połtawskie, prowadzące 2 szkoły zawodowe, na które łożyło po 33.000 rb.; każde ziemstwo powiatowe posiadało po kilka warsztatów pokazowych (wzorowych), przytem koszta utrzymania takich wytwórni dzieliły pomiędzy sobą ziemstwa powiatowe i państwo — w tym stosunku, że rząd brał przeciętnie 1/3 wydatków ziemstwa, niekiedy połowę, pomagało również drobnymi subwencjami ziemstwo gubernjalne, oraz podtrzymywały warsztat jego dochody ze sprzedaży. Zresztą stosunek wzajemny tych dochodów nie był ustalony jednolicie. Np. na 4 warsztaty krawiecki, kobierniczy, koszykarski i szewcki ziemstwo połtawskie wydawało 13 tysięcy rubli, rząd 3860 rb., ziemstwo gubernjalne 750 rb. a dochód z warsztatów wynosił 6.000 rb. Ziemstwa utrzymywały prócz tego instruktorów objazdowych którzy zakładali warsztaty wzorowe.

Ziemstwa rosyjskie wypracowały typ kształcenia wytwórców poprzez warsztaty pokazowe.

Materiały i źródła niniejszego artykułu podałam w artykule poprzednim, głównie Eżegodnik Kustarnej Promyszlennosti. Rok 1912.

Ułatwiały one dostawy bazarom i stwarzały możliwości eksportowe, traktowane były w nich zarówno rzemiosła, jak i przemysł artystyczny ludowy, który odchylił się znacznie od sztuki ludowej i wypaczył się wskutek masowych zamówień, ale dostarczał dość ładne przedmioty do handlu.

W dużym stopniu troszczyły się ziemstwa o zbytność i to było ich siłą.

Zakładano „składnice-muzea“ najczęściej powstałe z zakupu eksponatów wystaw przemysłu ludowego. W ten sposób, powstał najpotężniejszy sklep centralny Moskiewskiego Gubernjalnego Ziemstwa (w 1885 r.), zakupując eksponaty z 5 centralnych gubernji. Z początku z braku środków bazar ten brał towary z innych ziemstw wzamian za swoje i sprzedawał detalicznie. Po 10 latach zaczął wydawać surowiec i narzędzia. (Składy zazwyczaj kupowały za gotówkę lub częściowo za surowiec i narzędzia). W ciągu 20 lat obrót wzrósł od 13.000 rb. do 149.000 rb.

Trzeba zaznaczyć, że muzeum-bazar — (kustarnyj skład - muzej) spełniał rolę propagandową wystawiał wyroby, narzędzia i maszyny, rozdawał wzory, ale nadewszystko trudnił się handlem, brał udział w jarmarkach krajowych i zagranicznych i nawet wywoził (w r. 1912 eksport 53.000 rb.) obstalunki przekazywał przez warsztaty pokazowe. Wiatski ziemski bazar zorganizowany po wystawie 1890 r. miał 8 oddziałów w miastach większych powiatowych. Sprzedawał na jarmarkach i posiadał tak jak moskiewski, agentów objazdowych. W ciągu 10 lat zakupił na 2.284.060 rb., przyczem czyste zyski miał minimalne.

Bazar w Niżnim Nowgorodzie miał 4 oddziały powiatowe i kilka warsztatów pokazowych. Sprzedawał dużo na jarmarkach, gdzie przeprowadzał operacje komisowe.

Nie mamy miejsca na wyliczenie działalności innych bazarów. Charakterystyczne były składnice poszczególnych działów wytwórczości, jak to Permska składnica mebli, pojazdów i narzędzi rolniczych. Krasnoufimska chemicznych przetworów z drzewa i odlewów żeliwnych, Tambowska — narzędzi rolniczych i t. p.

Ziemstwa interesowały się również drobnym kredytem, głównie spółdzielniowym, zakładając kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, towarzystwa i spółdzielnie kredytowe dla wytwórców.

Jedynie w Permie powstał i egzystował 8 lat Bank „kustarnyj“, „udzielający kredytu nietylko artelom“ i spółdzielniom, ale poszczególnym wytwórcom, przytem najwyższa pożyczka nie przekraczała przeciętnej wartości surowca, używanego przez wytwórcę w ciągu roku. Po pierwszym okresie nieudanych prób spółdzielniowych i drugim pracy instruk-

cyjnej i zapoczątkowaniu tu i owdzie organizacji zbytu, ziemstwa weszły w trzecią fazę działalności. Podówczas zbadano już w poszczególnych ziemstwach wytwórczość „kustarną“ i jej stosunek do fabryki i chałupnictwa, z drugiej strony i ludność zaczęła oceniać dobrodziejstwa działalności ziemstw i korzyści kooperatyw. Zapotrzebowanie na pomoc finansową i organizacyjną ziemstw stało się tak olbrzymie, że niepodobna było mu już sprostać.

Ziemstwa powoli zaczęły przelewać zagadnienie opieki i organizacji przemysłu ludowego na kooperatywy i towarzystwa rolnicze, których dochody tworzyły się z wzajemnego opodatkowania i pośrednictwa. W tym okresie ziemstwa istotnie już zaczęły się opierać na spółdzielniach np. Permskie ziemstwa przyczyniły się do powstania 183 kredytowych i pożyczkowo - oszczędnościowych towarzystw, 67 rolniczych, 178 spożywczych i 10 kooperatyw wytwórczych, razem 438 spółdzielni różnego typu.

Powstał charakterystyczny rodzaj towarzystwa kredytowego, organizującego zbytność poszczególnego działu przemysłu ludowego w danej miejscowości i dostarczającego surowca i kredytu wytwórcom „kustarnym“. Takie było Tow. Kredyt. Niżnie - Isetskie dla wyrobów żelaznych, Saranińskie tow. kredytowe z obrotem 450 tys. rub., organizujące zbytność i kredyt dla młóczarni, Niżnie - Tagińskie, ze składem dla wyrobów „kustarnych“. Przeważnie towarzystwa te specjalizowały się w różnych wyrobach, mebli, kół, koszyków i t. p. W związku z „muzeum kustarnym“ w Moskwie działały: Towarzystwo spożywców w Wiazimach z obrotem 150.000 rb. (wyroby koszykarskie, Towarzystwo spożywcze w Sobalinie (wyroby szcztokarskie), artel w Fedoksinie malarzy na drzewie, artel kowalska, rzeźbiarska i t. p., towarzystwo wzajemnej pomocy wytwórcom ludowym. Troickim Posadzie ze sklepem i T-wem pożyczkowo - oszczędnościowym i t. d.

Nie będziemy wyliczać wszystkich tego rodzaju organizacyj. Rzucając szkielet działalności praktycznej ziemstw na polu organizacji uprzemysłowienia wsi, musimy zaznaczyć, że działały one poprzez kształcenie w warsztatach pokazowych i pracę instruktorską, organizowały zbytność przez muzea - składy będące w związku z szeregiem towarzystw kredytowych dla poszczególnych działów przemysłu i spółdzielni wytwórczych o rosyjskim typie arteli. Oto są typy charakterystyczne dla Rosji przedwojennej i jej warunków. Ziemstwa prowadziły pracę na wielką skalę, eksperymenty nieraz bardzo kosztowne — zjazdy działaczy przemysłu ludowego pozostawiły po sobie cenny materiał programowy, który może być bardzo pouczający, jakkolwiek powstał w innych warunkach gospodarczych i historycznych.

J. Oryńska.

Pożarnictwo a służba budowlana

Według danych Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, 25% pożarów na terenie działania Zakładu powstaje z powodu wadliwego urządzenia kominów. 20% przyczyn pożarów przypadających wg. tych danych na „nieostrożność i zabawy dzieci“, oraz 17% przyczyn na „niewiadome i inne“ można zapewne bez popełnienia błędu związać w części z wadami budowy, bo niewątpliwie przyczyny te w wielu wypadkach nie spowodowałyby pożaru w racjonalnie zbudowanych domach. Doniosłość racjonalnego budownictwa z punktu widzenia bezpieczeństwa pożarowego jest zresztą niewątpliwa i bez tej ilustracji cyfrowej.

Z drugiej strony jest rzeczą znaną na terenie samorządu, iż na wsi polskiej, obowiązująca już od lat kilku ustawa budowlana, poświęcająca dużo postanowień, zwłaszcza dla miejscowości wiejskich sprawie bezpieczeństwa pożarowego — jest wykonywana bardzo słabo. Nie możemy twierdzić, iż nowoznoszone budynki wiejskie są racjonalnie zbudowane z punktu widzenia przeciwpożarowego. Przyczyna tego tkwi w braku środków na utrzymanie personelu fachowego w gminach.

Współcześnie z tem szereg powiatów utrzymuje jeszcze, po przejściu już tylu fal oszczędnościowych i likwidujących różne agendy, instruktorów powiatowych pożarnictwa (zazwyczaj formalnie na etacie Związku straży pożarnych). Liczba ochotniczych straży pożarnych w poszczególnych powiatach wykazuje duże wahania, jednak wiele jest powiatów takich, że liczba tych placówek nie stwarza dla instruktora pełnego zatrudnienia. Z drugiej strony obecne napięcie trudności finansowych samorządu stawia pod znakiem zapytania możliwość utrzymania tych instruktorów.

Na tem tle nasuwa się wyraźnie zagadnienie połączenia służby budowlanej ze służbą pożarnictwa.

Powiatowy instruktor budowlano - pożarniczy, odpowiednio wyszkolony, choćby na krótkim kursie, miałby obowiązek obok opieki nad ochotniczymi strażami, występować w charakterze doradcy techniczno - budowlanego wójta gminy. Ten ostatni miałby obowiązek wszystkie sprawy charakteru techniczno - budowlanego załatwiać przy współudziale instruktora. Instruktor objeżdżałby systematycznie gminy, załatwiając podczas parudniowej w nich bytności sprawy techniczno - budowlane wspólnie z wójtem, oraz sprawy straży pożarnych na terenie gminy. W praktyce pobyt takiego instruktora w gminie wystarczyłby raz na miesiąc.

Jest już rzeczą drugorzędną kwestja pozostawiania takiego instruktora na etacie sejmiku czy związku straży pożarnych. W każdym razie należałoby uczynić go organem wykonawczym zarówno samorządu jak i związku straży, oraz regulaminowo sprecyzować jego rolę w gminach. Mielibyśmy tu analogję do formy współpracy samorządu i organizacji rolniczych — zastosowanej w niektórych powiatach.

Drugorzędną jest również rzeczą finansowanie utrzymania tego pracownika przez sejmik powiatowy względnie gminy, przyczem jednak, jak sądzę, zdolność służbowa instruktora winna się ze względów praktycznych koncentrować w samorządzie powiatowym.

Może ta forma umożliwi nielikwidowanie służby przeciwpożarowej przy jednoczesnem wzmożeniu nadzoru budowlanego.

S. W.

Niedomagania Komunalnych Kas Oszczędności

Rozpatrując zagadnienie komunalnych kas oszczędności, musimy niezależnie od dobrych stron oraz rozwoju tych kas, rozważyć dokładnie wszystkie niedomagania oraz zastanowić się nad środkami ich usunięcia.

Przedewszystkiem stwierdzić należy brak żywotności komisji rewizyjnych, które nie dokonują rewizji kas przynajmniej raz na kwartał, urzędują w zdekompletowanym stanie, nie posiadają swoich regulaminów, a członkowie ich w bardzo wielu wypadkach nie są obznajomieni ani z przepisami, ani z rachunkowością a często nawet z zakresem działania i działalnością kas. Wiele z tych niedomagań dotyczy również rad nadzorczych, które nie odbywają posiedzeń każdego kwartału, nie kontrolują działalności zarządu, nie posiadają swoich regulaminów, a członkowie tych rad nie zawsze wykazują znajomość działalności zarządu kasy; z posiedzeń organów kasy jak rady tak zarządu i komisji rewizyjnych nie zawsze spisuje się

protokoły, chociaż każdy organ powinien mieć oddzielną księgę protokołów. Zdarzają się wypadki, że członkowie zarządu niezatrudnieni stale w kasie otrzymują stale wynagrodzenie zamiast djet za posiedzenia.

Ustawowo oznaczona wysokość zadłużenia dopuszczalna dla związków komunalnych, a zwłaszcza dla związku poręczającego, jest w ostatnich czasach w wielu kasach przekroczona. Nadto pożyczki są zaciągane przez związki poręczające bez zachowania koniecznych formalności, wymaganych do ważności zobowiązania związku komunalnego, bez ustalenia sposobu spłaty kapitałów, bez ustalenia warunków i terminów procentów i t. p. Tego rodzaju postępowanie podcina zupełnie nieraz działalność kasy, która pozbawiona w poważnej części swych kapitałów, której może sama dysponować — nie może uprawiać żadnej polityki kredytowej, a nadto nie może wypełnić swego zadania udzielenia ludności dogodnego kre-

dytu. Pozbawia to również kasy możliwości wypłaty w każdej chwili wkładów, zwłaszcza terminowych; jednym słowem hamuje działalność organów kasy.

W zakresie rachunkowości podkreślić należy brak rejestrów zastawów i poręczycieli, brak księgi zastrzeżeń wkładów oraz ksiąg pomocniczych do rachunków „różni za inkaso“ i „zobowiązań inkasowych“, brak obliża wekslowego, zaległości w księgowości, niezgodność numeracji kont wkładowych z numeracją książeczek oszczędnościowych, niewypełnianie rubryk zawodu pożyczkobiorcy, nieuwzględnianie w bilansach weksli gwarancyjnych wydanych bankom państwowym; klucze od kasy znajdują się nieraz w ręku tylko kasjera zamiast jeden w ręku kasjera, drugi buchaltera. Na książeczkach oszczędnościowych i drukach figuruje godło Państwa wbrew obowiązującym przepisom.

Odnośnie do weksli nieraz zauważono poważne usterki w portfelu wekslowym jak brak sumy, terminu płatności, pieczęci i numeru kasy, brak deklaracji przy wekslach kaucyjnych, brak podpisu członka wydziału powiatowego na wekslach wydziału powiatowego, brak podpisów żyrantów na deklaracjach i t. p.

Specjalną uwagę poświęcić należy weksłom kaucyjnym. Przeważnie powstają one z tytułu gwarancji za zobowiązania spółdzielni względnie organizacji społecznych. Żyranci traktują swoje podpisy jako czystą formalność, mającą zapewnić kredyt danej instytucji i są przekonani, że nawet na wypadek bankructwa odnośnej organizacji nikt nie będzie żądał od nich zapłaty. Nieraz i zarządy kas w ten sposób traktują sprawę, gdyż udzielona gwarancja przewyższa zdolność płatniczą żyrantów a realizacja gwarancji byłaby połączoną z ruiną odnośnych żyrantów. To też w praktyce w razie trudności finansowych wnosi się stale podania o umorzenie odnośnej wierzytelności, niejednokrotnie nawet uwięzione pomyślnym skutkiem, jeżeli chodzi o inne instytucje finansowe, które za pośrednictwem komunalnej kasy udzieliły kredytu. Uważam stan ten za wysoce demoralizujący i dlatego, moim zdaniem, wszelkie gwarancje czy też żyra muszą być uzależnione przedewszystkiem od zdolności danego poręczyciela wywiązania się w odpowiednim terminie ze zobowiązania zaciągniętego z tytułu gwarancji czy też żyra, a następnie przyjęcie tej gwarancji winno być uzależnione od świadomości każdego z poręczycieli, że, dając gwarancję czy też żyrując weksel, zaciąga faktycznie przez położenie swego podpisu zobowiązanie i musi je w razie potrzeby ściśle wypełnić. Niewątpliwie w razie ścisłego przestrzegania tych zasad powstaną dla pewnych organizacji trudności w uzyskaniu kredytów, nie mniej jednak uzyskany kredyt będzie kredytem zdrowym, kasy komunalne nie będą narażone na straty, a członkowie organizacji społecznych czy też spółdzielni nie będą lekkomyślnie zaciągać zobowiązań.

Akcja propagandy oszczędności względnie metody jej pozostawiają wiele do życzenia. Rzecz jasna, że największą przeszkodą w propagandzie oszczędności jest, o czym już poprzednio mówiłem, zabranie przez związek poręczający większej części wkładów tytułem pożyczki na cele własne i pozbawienie przez

to zarządu kasy możliwości rozprowadzenia tych wkładów w formie pożyczek między ludność.

Organy kasy nie zawsze prowadzą akcję propagandy oszczędności jako akcję planową i stałą, lecz tylko przy sposobności dnia oszczędności. Koniecznym jest opracowanie planu w porozumieniu z organizacjami społecznymi, inspektorem szkolnym, nauczycielstwem i duchowieństwem i wykorzystanie wszelkich momentów, mogących wpłynąć na ludność w celu gromadzenia oszczędności. Trudno w krótkim tym zarysie omówić metody pracy w tej dziedzinie; muszę się więc ograniczyć tylko do stwierdzenia konieczności planowej i stałej akcji propagandy oszczędności.

W zakresie gospodarki funduszami kasy stwierdzić należy udzielanie zbyt wysokich kredytów spółdzielniom i organizacjom społecznym w stosunku do wysokości rozporządzalnych kredytów, za wysokie w niektórych kasach w porównaniu do obrotu koszty handlowe, prowadzenie bez zezwolenia władz nadzorczych rachunków bieżących, operacyj winkulacyjnych oraz skupu czeków, udzielanie kredytów instytucjom bez uchwał organów upoważnionych do stanowienia w tych sprawach, przetrzymywanie należności inkasowych, udzielanie związkom komunalnym kredytów na rachunkach sum przechodnich i t. p.

Wspomnieć muszę o udzielaniu pożyczek członkom organów kas oraz pracownikom biurowym. Pracownicy biurowi mogą otrzymywać tylko zaliczki na płacę w myśl postanowień statutu służbowego i to do wysokości najwyżej trzechmiesięcznych poborów. Zaliczki te muszą być ściągane z poborów tych pracowników najwyżej w 18 ratach miesięcznych, przy czem, nie wykluczone jest zabezpieczenie ich ewentualnie skryptem dłużnym. Jest to jednak niepotrzebne. Zaliczki mogą być udzielone tylko w ramach osobnego kredytu, którego wysokość ustanawia rada nadzorcza. Za pracowników uważać należy także i tych członków zarządu, którzy są stale zatrudnieni i pobierają stałe wynagrodzenie. Udzielanie pracownikom pożyczek wekslowych jest absolutnie niedopuszczalne. Odnośnie do członków zarządu i rad nadzorczych udzielanie kredytu wekslowego czy też innego musi być traktowane wyjątkowo i każdy wypadek winien być przedmiotem specjalnej uchwały rady nadzorczej.

Kapitały zakładowe wielkiej ilości komunalnych kas oszczędności są małe w stosunku do wielkich potrzeb kredytowych. Z tego też powodu muszą być one stale każdego roku zwiększane. Zwiększenie to rzecz jasna w związku z ogólną konjunkturą będzie mogło postępować powoli. W danym wypadku chodzi głównie o to, by związek poręczający stale pamiętał o ciążących na nim obowiązkach wobec komunalnej kasy oszczędności i by kapitał zakładowy w miarę możliwości stale był powiększany. O ile część zadeklarowanego kapitału zakładowego została pokryta weksłem związku poręczającego, to w takim wypadku należy weksel uważać jako pożyczkę, wobec czego wysokość ogólnego zadłużenia związku poręczającego musi być brana pod uwagę łącznie z tym weksłem. Musi być oznaczony termin spłaty sumy wekslowej, wysokość odsetek i t. p. Traktowanie złożonego weksla na pokrycie części kapitału zakładowego jak to często

bywa jako bezterminowego raczej kaucyjnego i nieoprocentowanego, niewliczanie tego weksla do wysokości zadłużenia związku poręczającego jest stanowczo niedopuszczalne.

Jedną z wielkich trudności jest egzekwowanie przez komorników należności komunalnych kas oszczędności zwłaszcza drobnych. Powoduje to bowiem bardzo wysokie koszty dla drobnych rolników. Otóż w danym wypadku winny kasy komunalne zwracać się z prośbą do sądów grodzkich o wydanie klauzuli egzekucyjnej względnie wyroku z wykonalnością przez urząd gminny względnie magistrat. Jest to dopuszczalne w myśl postanowień art. 158 Ustawy postępowania cywilnego, przyczem gminie względnie magistratowi przysługuje prawo do pobierania wynagrodzenia na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości z 21 lutego 1929 r. (Dz. Ust. Nr. 14, poz. 121).

Podniesione poprzednio usterki i niedomagania

w działalności komunalnych kas oszczędności, zauważone w mniejszej lub większej mierze przy sposobności lustracji, wymagają jaknajrychlejszego rozpatrzenia przez zarządy i rady nadzorcze każdej kasy celem uchwalenia sposobów ich usunięcia. Dziś, gdy kasy te stale rozwijają się i zdołały zyskać należyte zaufanie wśród ludności, a usterki i niedomagania nie mogły jeszcze zakorzenić się zbyt silnie, jest pora najstosowniejsza, najdogodniejsza do zaradzenia tym brakom. Mimo bowiem wytkniętych poprzednio niedomagań stwierdzić należy stały rozwój komunalnych kas oszczędności. To też, uznając wielkie znaczenie tych instytucyj dla życia gospodarczego, musimy specjalną uwagę im poświęcić, a organa kas, a więc rada nadzorcza, zarządy oraz komisje rewizyjne muszą zdawać sobie sprawę z wielkiej odpowiedzialności, jaka na nich ciąży.

Celestyn Galasiewicz.

Sprawy bieżące

PROJEKT USTAWY O PRZEJĘCIU EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ PRZEZ WŁADZĘ SKARBOWE ORAZ O POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNEM WŁADZ SKARBOWYCH *).

Projekt ten, szczególnie żywo obchodzący związki komunalne, bo zawierający groźbę pogorszenia ich stanu finansowego, został w dniu 24 lutego b. r. uchwalony przez Sejm w drugim i trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

Art. 1. 1) Do przymusowego ściągania wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, właściwe są wyłącznie urzędy skarbowe.

2) Rada Ministrów władna jest czynić w drodze rozporządzeń wyjątki od zasady, wyrażonej w ustępie 1). Rozporządzenia te określą rodzaje świadczeń pieniężnych, podmioty uprawnione do ich ściągania oraz przepisy, które będą miały zastosowanie do przymusowego ściągania tych świadczeń.

Art. 2. Grzywny, kary pieniężne, nawiązki, opłaty i koszty, orzeczone w sądowym postępowaniu karnem, mogą być ściągane na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej bądź w myśl przepisów, zawartych w p. 1 i 2 art. 1 niniejszej ustawy, przez urzędy skarbowe, bądź na zasadzie dotychczasowych przepisów przez sądowe organa egzekucyjne.

Art. 3. 1) Podstawą wdrożenia postępowania przymusowego jest tytuł wykonawczy.

2) Obowiązujące przepisy określają tytuły wykonawcze oraz regulują warunki wykonalności tytułów wykonawczych, jak również regulują wypadki, w których wniesienie środków prawnych jest do-

puszczalne lub nie wstrzymuje wykonania. W razie braku przepisów w tym zakresie, mogą być one wydawane przez Radę Ministrów w drodze rozporządzeń.

Art. 4. Upoważnia się Radę Ministrów do wydania w drodze rozporządzeń, przepisów, normujących całokształt postępowania egzekucyjnego władz skarbowych w stosunku do wszelkiego rodzaju należności skarbowych oraz do świadczeń pieniężnych, przewidzianych w niniejszej ustawie. Przepisy te mogą obejmować również sprawy, związane ze sposobem wymierzania i wysokością kosztów egzekucyjnych, oraz normować wypadki przekazywania egzekucji skarbowej do sądowego postępowania egzekucyjnego. Rozporządzenia te winny natomiast przewidzieć: 1) że przeprowadzenie licytacji nieruchomości dozwolone jest na całym obszarze R. P. tylko w drodze sądowej i w myśl obowiązujących w ustawach cywilnych przepisów, 2) że co do nieruchomości z przeznaczenia obowiązywać będzie art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22.III.1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji, 3) że przy prowadzeniu licytacji ruchomości obowiązywać będą art. 39 i 40 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzplitej P.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 6. 1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów, określonego w art. 4, na całym obszarze Rzeczypospolitej. Upoważnia się Radę Ministrów do ustalania w drodze rozporządzeń, jakie przepisy niniejszej ustawy i w jakich terminach tracą swą moc.

2) Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zawieszają się na czas jej obowiązywania wszelkie przepisy, sprzeczne z niniejszą ustawą.

*) We wstępnym artykule Nr. 10 „Samorządu“ podaliśmy ten projekt w brzmieniu przedłożenia rządowego; w Sejmie doznał on zmian, które w niniejszym brzmieniu uwzględniamy.

PROJEKT USTAWY O SPLACIE ZALEGŁOŚCI PODATKOWYCH.

Sejm uchwalił dnia 24 lutego b. r. w drugim i trzecim czytaniu projekt ustawy o splacie zaległości podatkowych. Ze względu na to, iż projekt ten obejmuje również podatki komunalne, podajemy go w całości — w brzmieniu, ustalonym przez Sejm.

Brzmienie to jest następujące:

Art. 1. 1) Upoważnia się Ministra Skarbu:

a) do odraczania i rozkładania na raty oraz do umarzania w części lub w całości zaległości w następujących państwowych podatkach z dodatkami państwowymi i samorządowymi: gruntowym, od nieruchomości, przemysłowym, dochodowym, majątkowym, od kapitałów i rent, od spadków i darowizn oraz w podatku od lokali,

b) do obniżania oraz umarzania kar za zwłokę, odsetek za odroczenie, kosztów egzekucyjnych od należności wymienionych w lit. a), oraz grzywien, nakładanych przez władze podatkowe,

c) do zamiany zaległości podatkowych, wymienionych w lit. a), na zobowiązania, których rodzaj i charakter ustala Minister Skarbu w drodze rozporządzeń,

d) do zaliczania, na żądanie płatnika, na rachunek zaległości podatkowych, wymienionych w lit. a), wszelkiego rodzaju należności, przypadających podatnikom od Skarbu Państwa na warunkach, które określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

2) Minister Skarbu władny jest przenosić w drodze rozporządzeń uprawnienia, wynikające z przepisów lit. a) i b) ustępu poprzedniego na podległe mu władze skarbowe w zakresie i pod warunkami przez siebie określonymi.

3) Rozporządzenia Ministra Skarbu określą bliżej tryb i warunki stosowania ulg, wymienionych w ust. 1 lit. a) i b), oraz ich zakres.

Art. 2. W odniesieniu do samoistnych danin komunalnych, w szczególności do: podatku wyrównawczego dla gmin wiejskich, podatku inwestycyjnego, opłat specjalnych i dopłat drogowych i podatku od kopalń — upoważnia się Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych do odraczania terminu płatności zaległości w tych daninach oraz do rozkładania ich na raty, jak również do obniżania oraz umarzania kar za zwłokę, odsetek za odroczenie oraz kosztów egzekucyjnych. Uprawnienia te mogą być przeniesione na wojewodów w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. W odniesieniu do daniny lasowej, uprawnień, wymienione w art. 1 lit. a), b), c) i d) służą Ministrowi Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 4. Okresu odroczenia zaległości w podatku gruntowym na podstawie art. 1 ust. lit. a) nie wlicza się do czasokresu, w ciągu którego podatek gruntowy korzysta w myśl obowiązujących przepisów z przywileju pierwszeństwa, z zastrzeżeniem, że okres ten nie przekroczy dwóch lat.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci moc obowiązującą w terminie, jaki zostanie określony przez rozporządzenie Rady Ministrów.

PROJEKT NOWEGO ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW O OPLATACH OD POJAZDÓW MECHANICZNYCH.

Rozporządzenie Rady Min. z 2.IX.1931 r. (Dz. Ust. Nr. 83, poz. 645) określiło wysokość opłat od pojazdów mechanicznych, przewidzianych w art. 6 ustawy z 6.II.1931 r. o Państw. Funduszu Drog. (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 81).

Ponieważ rozporządzenie to wygasa z dn. 31 marca r. b., musi być ustalona wysokość powyższych opłat na r. 1932/33.

Projekt stosownego rozporządzenia, opracowany przez Min. Rob. Publ., wprowadza te same stawki, jakie obowiązują dotąd, z dwiema jednak zasadniczymi zmianami. Mianowicie 1) kasuje się progresję, która dotąd obowiązywała odnośnie do samochodów osobowych, służących do własnego użytku i 2) obniża się stawki od autobusów z 40 zł. na 36 zł., od dorożek samochodowych (taksówek) z 40 zł. na 35 zł., i od samochodów ciężarowych lub traktorów, używanych w celach zarobkowych, z 48 zł. na 40 zł. od 100 kg. wagi własnej.

Obniżenie opłat w powyższym kierunku uzasadniane jest obecnym kryzysem gospodarczym.

Poza tem projektowane rozporządzenie wprowadza w porównaniu z dotychczas obowiązującym jeszcze tę dalszą zmianę, że ustala od przyczepek tę samą opłatę, jaka pobiera się od pojazdów mechanicznych (dotychczas od przyczepki była jedna opłata — 30 zł. od 100 kg. wagi własnej przyczepki); dotychczasowa różnica nie miała uzasadnienia, bo przyczepka niszczy drogę tak samo, jak pojazd mechaniczny.

Wreszcie projektowane rozporządzenie przewiduje podwyższenie opłat od pojazdów mechanicznych i przyczepek o pełnych obręczach gumowych z 25% na 50% oraz wprowadza postanowienie, że pojazdy, posiadające różne typy obręczy, opłacają stawki według tych obręczy, podlegającego wyższej opłacie. Pojazd więc, posiadający np. dwa koła dęte i dwa o pełnych obręczach gumowych, opłaca stawki, przewidziane dla pojazdów na kołach o pełnych obręczach, t. zn. o 50% wyższe od stawek normalnych. Ten przepis ma charakter prohibicyjny.

ZAWIESZENIE PRZEZ WŁADZE NADZORCZE UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W SPRAWIE PROWADZENIA KINA WE WŁASNYM ZARZĄDZIE.

Decyzją z miesiąca sierpnia r. ub. jeden z p. wojewodów na zasadzie postanowień art. 63 dekretu o samorządzie miejskim z dnia 4.2.1919 r. (Dz. P. P. Nr. 13 p. 140) w związku z art. 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13.II.1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90 p. 490) zawiesił w drodze nadzoru do czasu powzięcia uchwały przez Wydział Wojewódzki uchwałę Rady Miejskiej m. Ch. w sprawie prowadzenia kina miejskiego we własnym zarządzie gminy miejskiej

z uwagi na to, że prowadzenie przedsiębiorstwa kinowego nie jest w obecnym czasie zyskowne i może narazić gminę na poważne straty.

Przeciwko decyzji tej mag. m. Ch. wniósł odwołanie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych po upływie 14-to dniowego terminu.

M. S. Wewnętrznych odwołanie to na zasadzie postanowień art. 86 i 93 rozp. Pr. Rp. z dnia 22.3.1928 r. o postępowaniu administracyjnym oddaliło jako wniesione po terminie.

Niezależnie od tej decyzji M. S. W. na podstawie art. 99 rozp. P. Rp. z dnia 22.3.1928 o postępowaniu administracyjnym pismem z dnia 9.1.1932 r. Nr. S.S. 4264/2 uchylił decyzję wojewody w drodze nadzoru z powodów następujących: decyzja wojewody oparta jest tylko na formalnych przepisach dotyczących organizacji władz nadzorczych nad samorządem. Przepisy te powoływane być winny jedynie do stwierdzenia, iż dana władza nadzorcza nad samorządem jest kompetentna do załatwienia konkretnej sprawy. Prócz przepisów formalnych należy powoływać się w decyzji na przepisy materialne, odnoszące się do danej sprawy, a określające zakres uprawnień władz nadzorczych. Przepisami temi dotyczącymi omawianej sprawy będą postanowienia art. 21 oraz art. 38 i 39 dekretu o samorządzie miejskim z dnia 14.2.1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13 poz. 140).

Cytowany dekret o samorządzie miejskim w art. 39 nie przewiduje dla władzy nadzorczej prawa wstrzymania wykonania tych uchwał, co do których nie wymagana jest zgoda z art. 38 dekretu o samorządzie miejskim zgoda władzy nadzorczej, do uchwały zaś rady miejskiej w sprawie prowadzenia kina miejskiego we własnym zarządzie, powziętej w myśl p. 1-go art. 21 cyt. dekretu, nie mają zastosowania postanowienia art. 38 dekretu t. j. zgoda władzy nadzorczej do jej ważności nie jest wymagana.

W SPRAWIE BUDŻETÓW MIAST ULLEN'OWSKICH.

P. Minister Spraw Wewn. reskryptem z dn. 14.I. b. r. Nr. SF. 5573/34 przesłał wojewodom w tych województwach, w których znajdują się miasta t. zw. ullen'owskie, następujące uwagi względnie wskazówki co do układania ich budżetów na rok 1932/33 względnie wogóle co do ich gospodarki finansowej:

1) Komisja dla badania gospodarki miast ulen'owskich stwierdziła przedewszystkiem, że miasta ulen'owskie przy układaniu swych preliminarzy budżetowych częstokroć odbiegają od obowiązujących przepisów instrukcji budżetowej dla związków komunalnych; przejawia się to w dowolnym układzie działów budżetowych w zamieszczaniu w poszczególnych działach takich pozycji, które — według instrukcji — należą do innych działów, w braku lub w niedostateczności względnie nieściśłości objaśnień do ważniejszych pozycji budżetowych i t. p. Wadliwość tę w układaniu budżetów, powtarzającą się nadto nieraz w tych samych miastach w różnej postaci na przestrzeni kilku lat, utrudniają oczywiście komisji badanie budżetów miast ulen'owskich i zestawianie wyników ich gospodarki w poszczególnych latach oraz przysparzając jej niepotrzebnej pracy.

Zechce zatem Pan Wojewoda zwrócić uwagę na konieczność ścisłego zastosowania się przy układaniu budżetu na r. 1932/33 do przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28.VI.1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 433).

2) W p. 10 okólnika z dn. 5.XII.1931 r. Nr. 204 zwróciłem uwagę na obowiązek związków komunalnych terminowego przedkładania preliminarzy budżetowych władzom nadzorczym do zatwierdzenia. Na dopełnienie tego obowiązku przez miasta ulen'owskie, a następnie na zatwierdzanie tych preliminarzy przez władze nadzorcze w przepisany termin musi być położony szczególny nacisk; jeżeli bowiem prace w kierunku uporządkowania gospodarki tych miast mają dać pozytywne wyniki, to koniecznym jest przedewszystkiem, aby gospodarka tych miast oparta została na prawomocnym budżecie.

Jeśli zaś chodzi o zatwierdzanie budżetów miast ulen'owskich, to znowuż z naciskiem podkreślam obowiązki władzy nadzorczej przypomniane w p. 11 okólnika Nr. 204, przy czem nadmieniam, że praktyka władz nadzorczych, polegająca na ryczałtowem obniżaniu poszczególnych kredytów budżetowych bez bliższej ich analizy i bez uzasadnienia zauważona została właśnie w decyzjach władz nadzorczych o zatwierdzaniu budżetów miast ulen'owskich.

3) Z obowiązkiem zatwierdzenia budżetu wiąże się ściśle obowiązek władzy nadzorczej dopilnowania, aby zatwierdzony przez nią budżet był należyście wykonywany. Jednym z wniosków, do jakich już obecnie wspomniana wyżej komisja doszła na podstawie badania gospodarki miast ulen'owskich, jest stwierdzenie, że władze nadzorcze nad temi miastami są w dużym stopniu odpowiedzialne za obecny stan ich gospodarki, gdyż zaniedbywały swych obowiązków, wpływających z prawa nadzoru w stosunku do tych miast. Należyte wykonanie tych obowiązków wyrazić się musi przedewszystkiem w częstych lustracjach gospodarki miejskiej oraz w wyciąganiu odpowiednich wniosków z wyników lustracyj. Poza tem — środkiem kontroli nad należytem wykonaniem budżetu może być żądanie przedkładania władzy nadzorczej okresowych (np. kwartalnych) sprawozdań z wykonania budżetu. Bezwzględnie zaś żądać należy terminowego zestawienia i przedłożenia władzy nadzorczej rocznego zamknięcia rachunkowego, przy czem władza nadzorcza powinna to zamknięcie szczegółowo zbadać i na podstawie ewentualnych swych spostrzeżeń wydać odpowiednie zarządzenia.

4) Już w reskrypcie z dnia 9.VI ub. r. Nr. 557°/1 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zauważyło, iż spłata pożyczek ulen'owskich bądź wcale przez odnośne miasta nie jest uwzględniana, bądź też w szeregu ich wydatków stawiana jest na szarym końcu, przy czem w tymże reskrypcie wykazano niewłaściwość i niesłuszność takiego traktowania tej sprawy. Przypominając wspomniane reskrypt, dodaję nad to, że wszelkie nadwyżki w dochodach z przedsiębiorstw względnie urządzeń, wybudowanych z pożyczki ulen'owskiej muszą być bezwarunkowo przeznaczone na spłatę rat i procentów tej pożyczki.

5) Powtarzana już kilkakrotnie w okólnikach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zasada, iż w obecnej trudnej sytuacji finansowej związku komunalne

powinny się ograniczyć do wykonywania tylko tych zadań, które jako ich obowiązek nakładają na nie ustawy, musi znaleźć jak najpełniejsze zastosowanie do gospodarki miast ulen'owskich. Z realizowaniem tej zasady wiążą się ściśle zalecenia i wskazówki, zawarte w p. p. 4 i 7 okólnika Nr. 204; wobec deficytowej od szeregu lat gospodarki miast ulen'owskich muszą one w sprawie wynagradzania swych pracowników stanąć na stanowisku, że nie mogą tym pracownikom nic zapewnić ponad konieczne świadczenia, przewidziane we właściwych ustawach.

W szczególności: a) świadczenia miast z tytułu ubezpieczenia pracowników w Kasie Chorych nie mogą przekraczać $\frac{3}{5}$ wysokości składki, przyczem — w związku z ubezpieczeniem pracowników w Kasie Chorych — nie powinny im miasta ponadto we własnym zakresie dostarczać bezpłatnie pomocy lekarskiej; b) zaopatrzenie emerytalne dla pracowników nie może przekraczać granic, przewidzianych w wydanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przy okólniku Nr. 148 z r. 1929 wzorze statutu emerytalnego i to zarówno co do kategorii pracowników objętych statutem (§ 1 statutu wzorowego), jak i co do rodzaju i wysokości przewidywanych świadczeń; c) składka emerytalna powinna być płacona w stonku 50 : 50 przez miasto i pracowników; d) świadczenia miasta dla pracowników z tytułu opłat szkolnych za ich dzieci powinny być zniesione; e) dodatek komunalny, o którym mowa w p. 7 okólnika, powinien być cofnięty.

6) Komisja, powołana do zbadania gospodarki miast ulen'owskich stwierdziła już w niektórych miastach nieprawidłowe wykonanie § 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30.XII.1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073), t. j. niewłaściwe i niezgodne z przepisami tegoż paragrafu zaszeregowanie pracowników do szczebli uposażeniowych. Władze nadzorcze nad omawianymi miastami powinny bezzwłocznie przystąpić do szczegółowego zrewidowania tej sprawy i do ewentualnego poprawienia zaliczenia pracowników do szczebli uposażeniowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

PODZIAŁ GRUNTÓW WSPÓLNYCH, WŁĄCZONYCH DO GRANIC ADMINISTRACYJNYCH MIAST.

Jeden z p. Wojewodów, przesyłając Min. Spraw Wewnętrznych sprawę podziału wspólnych gruntów wsi. T... włączonej do m. L. prosił o wyjaśnienie, czy słuszny jest pogląd wojewody, że z chwilą włączenia wsi T... do obszaru m. L... mieszkańcy tej wsi stali się członkami gminy miejskiej i utracili prawo do samorządu gromadzkiego, które im przysługiwało na zasadzie ustawy gminnej z 1864 r. Wobec czego żądanie ich zwołania zebrania gromadzkiego pod przewodnictwem Prezydenta m. L. w celu dokonania podziału wspólnych gruntów nie ma podstawy prawnej i uchwały takiego zebrania, gdyby nawet doszło do skutku, nie miałyby żadnej mocy prawnej.

Zdaniem wojewody, prawa mieszkańców b. wsi T... do wspólnoty gromadzkiej zapisanej w tabeli likwidacyjnej, straciły swój charakter publiczno-prawny i opierają się teraz wyłącznie na przepisach kodeksu cywilnego. Wobec tego podział tej wspólno-

ty pomiędzy współwłaścicielami, może być dokonany jedynie na zasadzie kodeksu cywilnego.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Reform Rolnych w reskrypcie z dnia 19.I.1932 r. Nr. SS. 32/1 podzieliły powyższe stanowisko wojewody.

W SPRAWIE NADAWANIA WAKUJĄCYCH STANOWISK CYWILNYCH PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH WYŚLĄŻONYM PODOFICEROM ZAWODOWYM.

Według art. 99 ustawy z dnia 18.VII.1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 603 z 1927 r.) podoficerom zawodowym przeniesionym do rezerwy lub pospolitego ruszenia, o ile przeszli lat 12, zapewnia Państwo pierwszeństwo w otrzymaniu odpowiadających ich kwalifikacjom stanowisk cywilno - państwowych, samorządowych lub w zakładach i instytucjach subwencjonowanych przez Państwo.

Zasada powyższa została szerzej rozwinięta w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29.X.1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 666), które określiło zarazem tryb postępowania, w jakim wakuje stanowiska mają być nadawane wyśłużonym podoficerom zawodowym.

W wykonaniu powyższych przepisów Min. Spr. Wewn. okólnikiem z dnia 12.I b. r. Nr. 5 wydało szereg zarządzeń, które dotyczą również samorządu.

W szczególności — jeśli chodzi o samorząd, to — według p. 2 okólnika — wszystkie gminy wiejskie i miejskie, powiatowe i wojewódzkie związki komunalne obowiązane są do udzielania wyśłużonym podoficerom zawodowym pierwszeństwa w uzyskiwaniu w swoich urzędach, zakładach i przedsiębiorstwach stanowisk, odpowiadających stanowiskom III kategorii oraz stanowiskom, zaliczonym do kategorii stanowisk funkcjonarjuszów niższych w państwowej służbie cywilnej, względnie stanowisk dostępnych dla pracowników z pełnym lub częściowym wykształceniem niższym.

Celem wykonania tego obowiązku władze powołane do przyjmowania (mianowania) na wszystkie stanowiska, o których mowa wyżej, powinny zawiadomić bezpośrednio Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Biuro Personalne) o zawakowaniu każdego tego rodzaju stanowiska, najpóźniej w ciągu dni 14 od jego zawakowania.

Zgodnie z cytowanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29.X.1926 r. kandydatów na wykazane stanowiska kwalifikuje i przedstawia władzom uprawnionym do nadania tych stanowisk „Komisja kwalifikacyjna dla nadawania stanowisk cywilnych wyśłużonym podoficerom zawodowym“, czynna przy Biurze Personalnym Ministerstwa Spraw Wojskowych. Na ręce przewodniczącego tej Komisji winny być przesyłane podania podoficerów o posady.

O zakwalifikowaniu kandydatów na poszczególne wakuje stanowiska w służbie państwowej i samorządowej, Komisja kwalifikacyjna zawiadamia bezpośrednio władze, powołane do mianowania (przyjmowania do służby), przesyłając im równo-

cześniej podania kandydatów. Władze te powinny w przeciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia rozstrzygnąć o przyjęciu lub nieprzyjęciu kandydata.

W wypadku przyjęcia zawiadamiają one bezpośrednio kandydata i komisję kwalifikacyjną, przy czym w zawiadomieniu o przyjęciu należy wymienić rodzaj stanowiska, grupę i szczebel uposażenia oraz podać termin, w którym stanowisko musi być objęte.

W wypadku nieprzyjęcia władza zawiadamia o tem Komisję kwalifikacyjną, zwracając podanie, przy czem komunikuje powody nieprzyjęcia.

Gdy Komisja kwalifikacyjna na wakujące stanowisko niema narazie odpowiedniego kandydata, to stanowisko to może władza powołana do mianowania obsadzić czasowo przez osobę cywilną w charakterze pracownika kontraktowego, przyjętego na czas określony, nie dłuższy od jednego miesiąca; w razie zaś potrzeby zatrzymania pracownika tego na czas dłuższy, zatrzymanie może nastąpić na podstawie nowej takiejże umowy. O ileby w ciągu sześciu miesięcy od chwili zawakowania posady nie znalazł się odpowiedni kandydat z pośród podoficerów zawodowych, stanowisko może być — stosownie do § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 października 1926 r. nadane na stałe osobie cywilnej, która obowiązki, z tem stanowiskiem związane, pełniła w charakterze pracownika kontraktowego.

Powyższe postanowienia mają analogiczne zastosowanie do kandydatów z pośród posiadających dostateczne kwalifikacje inwalidów wojennych, którym pierwszeństwo przy obsadzaniu stanowisk w służbie cywilno - państwowej i samorządowej oraz posad w przedsiębiorstwach i zakładach państwowych lub samorządowych zastrzegła ustawa z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195 — art. art. 53 i 54).

Nadto Komisja kwalifikacyjna Ministerstwa Spraw Wojskowych jest uprawniona — w razie braku kandydatów z pośród inwalidów wojennych lub wysłużonych podoficerów zawodowych — proponować władzom, powołanym do mianowania, posiadających odpowiednie kwalifikacje kandydatów z pośród b. wojskowych Armji Polskiej, a zwłaszcza z pośród szeregowych nadterminowych, którzy w razie zaproponowania ich przez Komisję kwalifikacyjną winni być przy przyjmowaniu do służby na wakujące stanowiska w służbie państwowej traktowani narówni z podoficerami zawodowymi i których przyjmowanie na tychże warunkach do służby w urzędach, zakładach i przedsiębiorstwach samorządowych winno być jak najusilniej zalecone, gdyż wymaga tego interes Państwa, ponieważż zachęci to do służby nadterminowej i zapewni wojsku dostateczną ilość takich, a cennych instruktorów.

WYZNACZANIE CEN NA ARTYKUŁY PIERWSZEJ POTRZEBY PRZEZ WŁADZE PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE.

Ostatnio Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wy stosowało w powyższej sprawie pismo okólne do wszystkich wojewodów i Komisarza Rządu m. st. War-

szawy, w którym zaznacza, iż do Ministerstwa dochodzą wiadomości, że władze uprawnione (państwowe i samorządowe) do wyznaczania cen artykułów powszedniego użytku przekraczają przysługujące mu w tej dziedzinie uprawnienia przewidziane i określone rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29.X.1929 r. (np. wyznaczanie cen „orientacyjnych“ masła na podstawie ustawy o lichwie wojennej, ustalanie cen za przemiał zboża w naturze i t. p.).

Tego rodzaju wypadki, zdaniem Ministerstwa, świadczą z jednej strony o niezajomości obowiązujących w tej mierze przepisów, z drugiej zaś strony są dowodem nienależytego orjentowania się w sytuacji gospodarczej, a w związku z tem — w zadaniach władz powołanych do regulowania cen.

Celem zapobieżenia podobnym posunięciom władz administracji ogólnej względnie samorządowych Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, że jedyną podstawą do reglamentacji cen artykułów pierwszej potrzeby jest wyłącznie tylko rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 29.X.1929 r. przedłużone w swej mocy rozporządzeniem z dnia 7.VIII.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 596). Żadna inna ustawa czy rozporządzenie prawa do wyznaczania omawianych cen nie daje.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wreszcie podkreśliło w piśmie tem, że ze względu na obecną sytuację gospodarczą i niezwykle niski poziom cen produktów rolnych i hodowlanych należy raczej dążyć do zwężenia zakresu uprawnień władz administracji ogólnej i samorządowych w dziedzinie regulowania cen artykułów spożywczych w tym sensie, by komisje powołane do wyznaczania cen — wyznaczały dane ceny tylko na te artykuły, które są przedmiotem spożycia najszerszych mas.

NOWE ULGI W PRZYMUSOWYM UBEZPIECZENIU BUDOWLI W POWSZECHNYM ZAKŁADZIE UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH.

Wobec ciężkiego stanu gospodarczego kraju oraz stwierdzonego spadku wartości budynków zarządzane zostało od dnia 1 marca r. b. dalsze obniżenie sum przymusowego ubezpieczenia budowli w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych i przypadającej za to ubezpieczenie składki w granicach od 10 do 40% w zależności od miejscowych warunków w poszczególnych powiatach.

W związku z powyższem prelimitowana przez Zakład ogólna kwota składki na rok bieżący obniża się z 60 milionów złotych na 50 milionów złotych, t. j. prawie o 17%.

Zaznaczyć należy, iż obecna redukcja składek i sum ubezpieczenia poprzedzona została ogólną 10%-wą zniżką w roku 1931 i takąż zniżką od 1.I.1932 r. oraz szeregiem lokalnych zniżek zastosowanych w wielu powiatach w roku ubiegłym i w początkach roku bieżącego. Poza tem systematycznie dokonywana kontrola oszacowań budowli spowodowała znaczną liczbę zniżek indywidualnych, niezależnie od zastosowanych redukcji zbiorowych.

W porównaniu z rokiem 1930, gdy zbiór składki za ubezpieczenie przymusowe budowli wynosił 76½ milj. zł., ogólna suma pobieranej przez Zakład składki jest obecnie mniejsza o 35%, pomimo wzrostu liczby budynków przymusowo ubezpieczonych.

SZARWARK NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WILEŃSKIEGO W 1930/31 r.

Nazwy powiatów	Ilość gmin wiejskich i miejskich	Ogólna wartość w złotych zamierzonych robót szarwarkowych	Wykonano robót szarwarkowych			Przeciętna wysokość w złotych opłat za jeden dzień pieszy	Przeciętna wysokość obciążenia zgodnie z planem szarwarkowym				Przeciętna wysokość obciążenia szarwarkiem wykonanym (w złotych)		
			O ogólnej wartości w złotych	W t e m			Jednego mieszkańca	1-go ha przeciętnie opodatkowanych gruntów		Jednego mieszkańca	Jednego ha powierzchni	Jednego ha przeciętnie opodatkowanych gruntów	
				Wartość wykonanego w naturze szarwarku	Ogólna kwota wpłaconego w gotówce ekwiwalentu			Ilością dni pieszych	Kwotą pieniężną				Ilością dni pieszych
1	2	3	5	6	7	12	13	14	15	16	17	18	19
Brasławski	15	387.262	305.254	290.989	14.265	Ako rd	2,54	Akord	1,43	2,00	0,73	1,13	
Dziśnieński	16	440.828	335.939	231.848	104.091	1,80	1,31	2,90	0,64	1,41	2,21	0,92	1,08
Mołodecki	11	182.327	131.562	83.884	47.678	2,00	1,03	2,07	0,63	1,25	1,49	0,77	0,91
Oszmiański	10	255.316	213.251	61.227	152.024	2,2	1,21	2,56	0,59	1,24	2,14	0,96	1,04
Postawski	11	233.152	194.330	130.307	64.023	1,64	1,37	2,24	0,62	1,01	1,87	0,67	0,84
Święciański	17	461.214	402.634	364.570	38.064	2,41	1,40	3,38	0,64	1,54	2,95	1,05	1,35
Wilejski	14	152.837	118.840	20.333	98.507	1,20	1,04	1,24	0,46	0,55	0,97	0,34	0,43
Wileńsko-Trocki . . .	17	511.940	464.751	359.031	105.720	2,61	0,91	2,38	0,39	1,03	2,16	0,84	0,93
R A Z E M	111	2.624.876	2.166.561	1.542.189	624.372	2,09	1,16	2,45	0,54	1,17	2,02	0,79	0,97

**WARSZAWSKA IZBA PRZEMYSŁOWO - HANDLOWA
W SPRAWIE PROJEKTU USTAWY O CZĘŚCIOWEJ
ZMIANIE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.**

Warszawska Izba Przemysłowo - Handlowa, wychodząc z założenia, iż wyżej wymieniony projekt ustawy, zawiera szereg przepisów, które niewątpliwie przyczynią się do poprawienia gospodarki samorządowej, a tem samem zasługują na poparcie czynników gospodarczych, wypowiedziała się o powyższym projekcie jak następuje:

„Do korzystnych, w stosunku do dzisiejszego stanu, zmian zaliczyć należy między innymi:

- 1) przedłużenie kadencji organów samorządowych;
- 2) ograniczenie prawa wybierania i wybieralności;
- 3) wprowadzenie zasady głosowania na poszczególne osoby (a nie listy);
- 4) rozdzielenie organów postanawiających i wykonawczych;
- 5) większe uniezależnienie organów zarządzających od ustanawiających;
- 6) wprowadzenie zasady obsadzania stanowisk w organach zarządzających przez zawodowców;
- 7) ograniczenie kolegjalnego decydowania spraw;
- 8) dopuszczenie osób postronnych do organów kontroli wewnętrznej.

Równocześnie jednak omawiany projekt nasuwa też sporo zastrzeżeń zwłaszcza, jeśli idzie o kwestję stosunku samorządu do Państwa, projektowane bowiem przepisy o nadzorze sięgają stanowczo zbyt daleko i uzależniają całkowicie niemal samorządowe organy zarządzające od swobodnego uznania władz nadzorczych, co podważa zasadniczą ideję samorządu.

Z innych przepisów, które ujemnie oddziaływać by mogły na rozwój gospodarki samorządowej przytoczyć można m. in.:

- 1) Zbyt małe kwalifikacje, uprawniające do uzyskania biernego prawa wyborczego;
- 2) Nadanie zbyt wielkiej samodzielności t. zw. gromadom wiejskim, to stwarza 4-ty stopień samorządu;
- 3) Niepraktyczny system głosowania;

4) Zachowanie stosunkowości przy wyborze ławników;

5) Przymus powoływania zawodowych burmistrzów w większych miastach i t. d.

Pozatem projekt ustawy nie zawiera niektórych przepisów, których życie gospodarcze domagać się winno celem uzyskania większego wpływu na gospodarkę samorządu, uzupełniająca w znacznej mierze gospodarkę państwową. Tego rodzaju przepisy powinnyby znaleźć się w ustawie i w tej sprawie Izba podjąć powinna inicjatywę.

Celem dokładnego ustalenia stanowiska czynników gospodarczych wobec projektu, postanowiła izbowa Komisja Ogólnej Polityki Gospodarczej wyłonić ze swego łona specjalną podkomisję samorządową. Podkomisja ma szczegółowo przestudjować problem zmiany ustroju samorządu terytorjalnego. Praca podkomisji ma opierać się na tezach następujących:

1) W celu zapewnienia sferom gospodarczym bezpośredniego wpływu na działalność organów samorządu terytorjalnego określona część członków ustanawiających organów powiatowych związków komunalnych oraz miast, wydzielonych z powiatów powinna być wybierana pośrednio przez oficjalne organy, reprezentujące te sfery, t. j. przez izby przemysłowo-handlowe, rolnicze i rzemieślnicze.

To samo dotyczy organów kontroli wewnętrznej (komisji rewizyjnych).

2) Cenzus wykształceniowy dla osób uprawnionych do wyboru na członków organów zarządzających w samorządzie wyższego stopnia, i w miastach, wydzielonych z powiatu, jak również cenzus wymagany od zawodowych przełożonych i członków zarządów gminnych, winien być odpowiednio wysoki.

3) Kwestja powoływania zawodowych przełożonych i członków zarządu gminnego na obszarach województw centralnych, wschodnich i południowych, powinna być, przynajmniej w dość długim okresie przejściowym fakultatywna.

4) Nadzór nad konstytuowaniem się i działalnością organu samorządu terytorjalnego powinien być zorganizowany w sposób zapewniający swobodę działalności samorządu i nieprzekraczający granic, niezbędnych z punktu widzenia interesów ogólnie - państwowych.

Wiadomości zagraniczne

ZADŁUŻENIE ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH W NIEMCZECH. Według danych urzędu statystycznego Rzeszy zadłużenie związków komunalnych w dn. 31 marca 1930 r. przedstawiało się w miliardach marek następująco:

	Z a d ł u ż e n i e		
	na rynku u Rzeszy	Ogółem	krajów
	kredytowym		
1. Gminy i inne związki komunalne	9,1	1,2	10,3
2. Prywatno - prawne przedsiębiorstwa komunalne	1,4	0,1	1,5
3. Związki międzykomunalne	0,25	0,05	0,3
	10,75	1,35	12,1

Ogólna suma 12,1 miliardów marek nie obejmuje zadłużenia komun w komunalnych kasach oszczędności i w związkach żyrowych. Zadłużenie się gmin i innych związków komunalnych wzrosło w ciągu roku o jeden miliard marek i na 31 marca 1931 r. wynosiło 11,3 miliardów marek. Według obliczeń niemieckich, zadłużenie prywatno-prawnych przedsiębiorstw komunalnych wzrosło w tym samym okresie o 9% t. j. do 1,7 miljarda, a związków międzykomunalnych o 10% t. j. do 0,35 miljarda, ogólne zatem zadłużenie wynosiłoby na dz. 31 marca 1931 r. — 13,35 miliardów. Ponieważ od marca do czerwca 1931 r., kiedy to nastąpiło załamanie się rynku pieniężnego w Niemczech, możliwości zaciągania pożyczek były już w tym okresie znacznie mniejsze, przeto zadłużenie nie mogło wzrastać w takim tempie, jak w latach ubiegłych. Według obliczeń szacunkowych, ogólne zadłużenie związków komunalnych oraz przedsiębiorstw komunalnych o charakterze prywatno - prawnym może wynosić w końcu 1931 r. — 13,5 — 14 miliardów marek. (Deutsche Gemeinde Ztg. Nr. 5/32).

REGULACJA KRÓTKOTERMINOWEGO ZADŁUŻENIA związków komunalnych w Niemczech, przewidziana w październikowym rozporządzeniu nadzwyczajnym, a o której pisaliśmy już w poprzednich numerach „Samorządu“, nie przybrała dotąd realnych kształtów, aczkolwiek sprawa ta nieco postąpiła naprzód, gdyż poprzedni projekt został nieco zmieniony. Kardynalna zasada regulacji t. j. dobrowolne porozumienie się wierzyciela z dłużnikiem, pozostała nadal bez zmiany. Centrala dla spraw regulacji przy Ministerstwie Skarbu Rzeszy ma, w/g projektu, nadal pośredniczyć, jeśli bezpośrednio porozumienie się wierzyciela z dłużnikiem jest niemożliwe, względnie nie daje wyników. Wysokość przewidzianej emisji pożyczki premjowej dla regulacji krótkoterminowego zadłużenia pozostaje bez zmiany t. j. 600 milionów marek, natomiast poprzedni projekt przewidywał amortyzację tej pożyczki w ciągu 24 lat, a obecny w ciągu 26 lat. Jedynie premje, których wysokość waha się w granicach od 500 — 500.000 marek, są wolne od podatku dochodowego, jednakże z biegiem czasu wysokość wygranych będzie malała ze względu na zmniejszanie się kwoty, przeznaczonej na wygrane.

Spieniężenie pożyczki będzie dozwolone w pierwszych latach tylko za pośrednictwem instytucji emitującej pożyczkę. Celem częściowego upłynnienia pożyczki Bank Rzeszy będzie udzielał w miarę możliwości kredytu lombardowego, względnie dyskontowego, przyjmując obligacje tej pożyczki po 50% jej wartości, czyli w razie całkowitego lombardowania tej pożyczki w Banku Rzeszy, potrzebna byłaby na ten cel kwota 300 milionów marek. Ponieważ wierzyciele nie będą mogli w pierwszych latach sprzedać tej pożyczki po kursie nominalnym, wierzyciel zatem w razie lombardowania pożyczki otrzyma różnicę między normalnym oprocentowaniem pożyczki na 5%, a oprocentowaniem kwoty, jaką uzyskał z zastawu. Oprócz regularnej amortyzacji w ciągu 26 lat w wysokości 2% przez skup i wylosowywanie może być dopuszczona amortyzacja wzmocniona.

Rzesza Niemiecka gwarantuje instytucji, emitującej pożyczkę, t. j. niemieckiej centrali żyrowej (Deutsche Girozentrale) terminowe płaćenie procentów, premij i rat amortyzacyjnych. Rzesza ma otrzymać znowu innego rodzaju gwarancję, mianowicie procenty od udzielonych pożyczek z funduszy krajowych, przeznaczonych na akcję regulacji krótkoterminowego zadłużenia, mają wpływać wprost do instytucji, emitującej pożyczkę zamiast do funduszu krajowego. W da-

nej instytucji ma być z tych procentów utworzony specjalny fundusz gwarancyjny w wysokości połowy rocznej obsługi pożyczki. Połowa tego funduszu, powstałego z procentów, może być użyta na wzmocnioną amortyzację pożyczki. Ponadto ma być utworzony z pierwszej raty amortyzacyjnej, jaką spłaca związki komunalne, fundusz likwidacyjny, który będzie przeznaczony na regulowanie kursu pożyczki. Celem utrzymania płynności tego funduszu w ciągu czasu trwania pożyczki, nie będzie się ewentualnie regulowało kursów tych obligacji, na które przypada kolejność najbliższej amortyzacji. Przy niemieckiej centrali żyrowej ma być utworzona komisja nadzorcza dla spraw tej pożyczki, w skład której wejdzie przedstawiciel Ministerstwa Skarbu Rzeszy i Banku Rzeszy. Pierwsza regulacja miałaby objąć te długi krótkoterminowe, których termin płatności przypada na dzień 1 października 1932 r. (Deutsche Gemeinde — Ztg. Nr. 5/32).

AKCJA ZAPOBIEGAWCZA W DZIEDZINIE OPIEKI SPOŁECZNEJ. Pruski minister opieki społecznej wydał okólnik w sprawie utrzymania dotychczasowej akcji zapobiegawczej w dziedzinie opieki społecznej. Wiele gmin i powiatów, znajdujących się w ciężkiej sytuacji finansowej, przystąpiło do likwidacji urzędów, służących akcji zapobiegawczej w dziedzinie opieki społecznej. Motywując to postępowanie tem, że akcja zapobiegawcza nie należy do ustawowych obowiązków związków komunalnych. Minister podkreśla w okólniku, że uzyskane w ten sposób oszczędności są tylko pozorne, gdyż w krótkim czasie związki komunalne będą musiały ponieść znacznie większe sumy na zdrowotność i opiekę społeczną, a większe nawet sumy nie powetują tych szkód moralnych, jakie poniesie społeczeństwo. Z tych względów muszą być utrzymane przedewszystkiem poradnie dla matek, stacje opieki dla matek i dzieci oraz stacje sióstr, utrzymywane przez gminy (wywiadowczynie). Dalej musi się odbywać regularne badanie dzieci szkolnych przez lekarzy, a dzieciom szkolnym musi być zapewniona opieka dentystyczna. Również akcja zapobiegawcza i zwalczania gruźlicy musi być nadal kontynuowana. Wreszcie nie wolno zaniechać akcji dożywiania dzieci, akcji wycieczkowej dla dzieci, a ochronki i żłobki muszą być nadal prowadzone, gdyż środki, jakie się łożą na te urządzenia, są znikome w porównaniu z temi wartościami, jakie się zachowuje, oraz w porównaniu z temi przyszłymi wydatkami, które się w ten sposób zaoszczędza.

W końcu minister przestrzega przed zbyt niemiernym redukowaniem subwencji dla urzędów i związków opieki społecznej oraz przed redukcją fachowego personelu opiekuńczego. (Der Reichsstädtebund Nr. 4/32).

OBNIŻKA WSPARCIA DLA OSÓB. UPRAWNIONYCH DO KORZYSTANIA Z OPIEKI SPOŁECZNEJ. Miasta i gminy w Nadrenji, znajdując się w katastrofalnej sytuacji finansowej, postanowiły obniżyć stawkę zapomogową dla osób, korzystających z opieki społecznej, najpierw z dn. 1 marca r. b., dalsza zaś obniżka ma nastąpić z dn. 1 kwietnia r. b. W Niemczech istnieją dla osób, korzystających z opieki społ., dwojakiego rodzaju stawki: zwyczajne i wzmocnione dla osób, znajdujących się w wyjątkowo ciężkim położeniu (gehobene Fürsorge). Z dn. 1.III r. b. zniża się stawkę dla samotnych z 36 na 34 marki, a z dn. 1.IV r. b. na 32 marki miesięcznie, dla wdów z 18 na 16 marek, dla dzieci z 14 na 13 marek. Stawkę wzmocnioną obniża się z 45 na 37 marek. Obniżenie stawek jest możliwe wskutek znacznej niżki kosztów utrzymania. W Düsseldorfie np. wskaźnik kosztów utrzymania obniżył się w okresie od lipca 1931 do stycznia 1932 r. b. znacznie np. dla środków żywności z 149 na 115, dla opału i światła z 152 na 130, a dla odzieży z 130 na 101.

DOBROWOLNA SŁUŻBA PRACY. (Freiwilliger Arbeitsdienst). W ostatnich latach bezrobocie w Niemczech zaczyna przybierać charakter masowy i stały, a sezonowość odgrywa coraz mniejszą rolę. Sytuację tę pogarsza jeszcze ta okoliczność, że dorastająca młodzież, otrzymawszy przygotowanie do pracy zawodowej, nie znajduje jej nigdzie, powiększając tem samem masę bezrobotnych. Wiadomą jest rzeczą, że przedłużające się bezrobocie nawet przy względnie znośnym zaopatrzeniu bezrobotnych i ich rodzin wpływa bardzo ujemnie na umysł samych bezrobotnych, żądających

pracy, a nie wsparcia, a w końcu dochodzi zazwyczaj do różnych zaburzeń, w których młodzież zawsze przoduje.

Na temat zatrudnienia bezrobotnych w tej czy innej formie pisano ostatnio w Niemczech bardzo dużo, jednakże bez żadnych konkretnych rezultatów w tej sprawie. Pewne realniejsze formy nadaje tym sprawom rozporządzenie ministra pracy Rzeszy z dn. 23 lipca 1931 r. o dobrowolnej służbie pracy. Rozporządzenie to ma na celu umożliwienie zatrudnienia bezrobotnych — przeważnie dorosłej młodzieży — w ten sposób, że mogą się podjąć pewnej określonej pracy, dowolnie przez daną grupę obranej, a która to praca nosi charakter użyteczności publicznej. Nie wolno podejmować prac, których wykonanie należy do wolnego rynku pracy, dalej prac, przewidzianych w budżetach związków komunalnych oraz prac, wykonywanych w czasie kryzysu przy pomocy funduszy państwowych bądź zakładów ubezpieczeniowych celem zatrudnienia bezrobotnych (t. zw. Notstandsarbeiten).

Przedsiębiorcami robót, które mają wykonać ochotnicy pracy, mogą być korporacje prawa publicznego, a więc związki komunalne, następnie spółdzielnie osadnicze i inne, wreszcie związki, które mogą przedsięwziąć daną pracę na własny rachunek i na własną odpowiedzialność. Ochotnikami pracy mogą być grupy chętnych do pracy, jakie tworzą się w obrębie poszczególnych związków i zrzeszeń, a które to organizacje dają gwarancję, że podjęta praca zostanie wykończona, oraz że charakteru pracy dobrowolnej nie będą używały dla celów politycznych lub wrogich wystąpień wobec państwa. W grupach, podejmujących się dobrowolnej pracy, mogą brać udział bezrobotni, otrzymujący świadczenia z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, następnie bezrobotni, korzystający z opieki kryzysowej wreszcie osoby, korzystające z opieki społecznej, o ile okręgowy związek ubogich narówni z urzędem pracy finansuje dane przedsięwzięcie. Ponadto mogą brać udział młodociani, poniżej 21 lat, którzy jeszcze nie nabyli żadnego tytułu do jakichkolwiek świadczeń z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia lub z tytułu opieki kryzysowej. Podjęcie się dobrowolnej pracy nie stwarza żadnego stosunku umownego o pracę z przedsiębiorcą.

Podjęte roboty może finansować Rzesza lub państwowy zakład pośrednictwa pracy i zabezpieczenia na wypadek bezrobocia. Rzesza finansuje dane przedsięwzięcie tylko wtedy, jeśli pracę wykonują młodociani poniżej 21 lat, którzy w ostatnich dwóch latach przed zarejestrowaniem się jako bezrobotni przez 52 tygodnie lub po 1. października 1927 pozostawali bez pracy, jednakże w ciągu ostatniego roku przez 26 tygodni byli zatrudnieni i z tego tytułu byli zabezpieczeni na wypadek bezrobocia. Z powyższego wynika, że młodociani, którzy nie mogą się wykazać zatrudnieniem przez powyżej określone okresy czasu, połączonym z obowiązkiem zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, nie mogą podejmować się dobrowolnej pracy. Subwencja, jaką daje Rzesza, wynosi najwyżej 2 marki dziennie na ochotnika na przeciąg najwyżej 20 tygodni. Ponieważ

państwowy zakład pośrednictwa pracy i zabezp. na wypadek bezrobocia również finansuje przez 20 tygodni tego rodzaju przedsięwzięcia, zatem młodociani powyższej kategorii mogą wykonywać ochotniczą pracę przez 40 tygodni.

Państwowy zakład pośrednictwa pracy finansuje powyższy rodzaj prac w dwojaki sposób: albo wypłaca bezrobotnym, którzy się podjęli dobrowolnej pracy, a którzy pobierają z zakładu ustawowe świadczenia z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia lub z tytułu opieki kryzysowej dalsze zasiłki według stawek indywidualnych lub też bez względu na wysokość dotychczas pobieranego zasiłku wypłaca ryczałt w wysokości 2 marek dziennie na osobę. Ryczałt jest w większości wypadków korzystniejszy dla bezrobotnych, którzy podjęli się dobrowolnej pracy, gdyż ustawowy zasiłek nie zawsze sięga kwoty 2 marek dziennie (wysokość zasiłku ustawowego zależy od klasy zarobkowej). Ponieważ państwowy zakład finansuje tego rodzaju przedsięwzięcia przez okres 20 tygodni, bezrobotni zatem, którym upływa termin ustawowych świadczeń z chwilą podjęcia się dobrowolnej pracy mają zapewniony zasiłek na przeciąg najbliższych 20 tygodni, po upływie których już wszelkie ustawowe świadczenia się kończą.

Zasiłki ze strony Rzeszy i państwowego zakładu mogą być wypłacane za pośrednictwem urzędów pracy bezpośrednio bezrobotnym lub też przedsiębiorcom robót, którzy je znowu mogą w całości przekazywać bezrobotnym, dobrowolnie zatrudnionym przy danych pracach. Przedsiębiorca winien dostarczyć ochotnikom pracy narzędzi oraz ubrań do pracy, jeśli rodzaj pracy wymaga specjalnych ubrań. Jeśli przedsiębiorca nie daje ochotnikom pracy mieszkania i utrzymania na czas trwania pracy, winien im zasiłek wypłacać w gotówce, wraz zaś zapewnienia im utrzymania z pomieszczeniem przedsiębiorca wypłaca im różnicę, jaka powstała między kosztami utrzymania a otrzymanym zasiłkiem na daną osobę. Ochotnicy na czas trwania pracy są ubezpieczeni na wypadek choroby, inwalidztwa oraz od wypadków.

Według danych, zamieszczonych w Nr. 4/1932 „Der Reichsstädtebund“ w ostatnim kwartale 1931 r. systemem dobrowolnych robót wykonano 197 projektów różnych prac użyteczności publicznej. W 46 wypadkach pracy dotyczyły melioracji gruntów, w 15 — przeprowadzono roboty wodne, w 27 budowę dróg, w 9 — w leśnictwie, w 6 — rozszerzenie cmentarzy, a w 22 wypadkach prace te dotyczyły osadnictwa i przygotowania gruntów pod ogródki działkowe. Reszta projektów wykonanych dotyczyła prac z zakresu zdrowia publicznego. Założono więc 45 placów sportowych, 8 placów kąpielowych (plaże), a w 12 wypadkach przeprowadzono prace nad rozbudową domów ludowych i gospód dla młodzieży (Jugendherbergen). Przedsiębiorcami prac były w 21 wypadkach — gminy miejskie, w 10 — gminy wiejskie, w 12 — powiaty, w 2 — prowincje, w 8 — państwo, a w 30 wypadkach — gminy wyznaniowe.

Fr. B.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowanie na giełdzie warszawskiej w dn. 8. III. 1932)

1 dol. St. Zjedn. — 8.94 zł. — 8.90 zł.
100 frank. szwajc. — 172.83 — 171.97 zł.
1 funt. szterl. — 31.73 — 32.03 zł.
100 frank franc. — 34.90 zł. — 35.08 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 8. III. 1932 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 97.00 zł. 3 proc. poz. państw. budow. 37.75 zł. 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 47.75, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w zlocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w zlocie = 161.68 złotych obieg.) 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w zlocie = 161.68 złotych obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie — 42.00 zł. 8 1/2 proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4 1/2 % Listy Zastawne m. Warszawy 40.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 63.25. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 54.00 8 1/2 % Listy Zastawne m. Łodzi 60.00 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 57.50. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 55.60. 8 1/2 % L. Z. m. Kielc 52.50 Akcje Banku Polskiego 87.50 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania)

W dn. 8. III. 1932 r. Warszawa:
Zyto 25.25 — 24.75 zł.
Pszenica 27.70 — 26.25 zł.
Jęczmień 21.50 — 24.00 zł.
Owies 22.00 — 25.00 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 25. II. 1932 r. Warszawa)

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.35 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 4.80 zł., mleczarskie deserowe II gat. 4.20 zł., mleczarskie solone 4.00 zł., ośelkowe 3.40 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych
Jaja świeże za sztukę 0.14 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Sekretarz Wydz. Pow. w Garwolinie zapytuje, czy pow. zw. kom. może przysługujący mu podatek od przedmiotów zbytku odstąpić na rzecz gmin wiejskich.

Odpowiedź: Podatek od przedmiotów zbytku — stosownie do art. 21 w związku z art. 20 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych — pobierać mogą gminy miejskie na swoim obszarze, a poza obszarem gmin miejskich — powiatowe związki komunalne. Z podatku, którego wymiar i pobór przysługuje według ustawy powiatowemu związkowi komunalnemu, nie może on robić prezentu gminom wiejskim w formie przekazania tymże gminom wymiaru i poboru podatku; można jednakże wpływ z tego podatku przekazać gminom w formie zapomóg, do których udzielania słabym finansowo gminom wiejskim powiatowy związek komunalny jest obowiązany na podstawie art. 34 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Niniejsze pytanie daje nam sposobność do nadmienia, że wniesiony przez M. S. Wewn. do Sejmu projekt noweli do ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. zmieniony został w Sejmie m. in. także w kierunku zniesienia komunalnego podatku od przedmiotów zbytku. Po wejściu noweli w życie (co zapewne nastąpi 1.IV. b. r.) kwestja powyższa stanie się zatem nieaktualną.

2. Pytanie: Urząd gm. Balla - Wielka zapytuje, czy pracownikowi Urzędu gminnego, z którym została zawarta umowa pisemna angażująca go do pracy biurowej na określony termin, należy dawać pisemne 3-ch miesięczne wypowiedzenie przed upływem tego terminu, czy też wystarczający jest termin, jako wypowiedzenie wskazany w umowie.

Odpowiedź: W myśl p. 3 art. 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323) „umowa o pracę rozwiązuje się po upływie czasu, na który została zawarta“. Przy tego rodzaju umowie zatem niepotrzebne jest żadne wypowiedzenie.

3. Pytanie: Urząd gminy Brany zapytuje:

1) czy zawieszonemu w czynnościach służbowych wójtowi należy się uposażenie, ew. w jakiej wysokości,

2) czy wójtowi należy się w czasie zawieszenia dodatek mieszkaniowy, jeżeli w czasie pełnienia urzędowania dodatku tego nie pobierał.

Odpowiedź: 1) Obowiązujące przepisy nie regulują kwestji zawieszenia w urzędowaniu wójta gminy. Według art. 94 rozp. Kom. Gen. Z. W. o samorządzie gminnym starosta ma w stosunku do wójta władzę dyscyplinarną, na podstawie której może wójta nawet złożyć z urzędu. Jeżeli w stosunku do wójta zastosowano zawieszenie w urzędowaniu, zatem instytucję prawną, znaną przepisom o urzędnikach państwowych, to konsekwentnie powinny być również zastosowane przepisy, dotyczące urzędników państwowych, a regulujące ich uposażenie na wypadek zawieszenia w służbie. Według tych przepisów uposażenie może być zmniejszone conajwyżej o 50%.

2) Kwestja, czy wójtowi należy się dodatek na mieszkanie, czy też nie, zależy od tego, czy uposażenie wójta uregulowane jest według postanowień ustępu pierwszego, czy też ustępu drugiego § 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30.XII.1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073). Jeżeli wójt jest zawodowy, to uposażenie jego winno być uregulowane według ustępu drugiego § 13 wymienionego rozporządzenia, a wtedy należy mu się dodatek na mieszkanie.

4. Pytanie: Urząd gminy Słomniki zapytuje, kto odpowiada za podatki, obciążające nieruchomość, nabytą w drodze licytacji: nowonabywca, czy poprzedni właściciel.

Odpowiedź: Za podatki, obciążające nieruchomość, odpowiada sama nieruchomość, a więc każdy jej posiadacz. W danym razie zatem zaległe podatki ściągać można z nowonabywcy, a kwestja rozrachunków między nim, a poprzednim właścicielem, jest dla gminy obojętną.

H. i P.

Komunikaty

FUNDUSZ STYPENDJALNY IM. Ś. P. JÓZEFA BECKA.

Wydział Powiatowy	Zawiercie	50 zł.
„	„	Brody 50 „
„	„	Przasnysz 25 „

Razem 525 zł.

W dalszym ciągu następujące Wydziały Powiatowe zadeklarowały niżej zamieszczone kwoty na powyższy fundusz:

Wydział Powiatowy	Warszawa	250 zł.
„	„	Inowrocław 100 „
„	„	Łowicz 50 „

Koło Samorządowców, Absolwentów W. S. H. składa tą drogą serdeczne podziękowanie Tym wszystkim, którzy przyczynili się do powiększenia powyższego Funduszu.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

POLECA

WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem..	zł. 4.—	27. Kalendarz Samorządowy (siedem tomów)	
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	„ 1.20	Na r. 1926	„ 1.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	„ 14.—	Na r. 1927	„ 2.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	„ 14.—	Na r. 1928	„ 2.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	„ 25.—	Na r. 1929	„ 2.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	„ 18.—	Na r. 1930	„ 3.—
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	„ 0.50	Na r. 1931	„ 5.—
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“ ..	„ 0.50	Na r. 1932	„ 7.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	„ 0.50	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	„ 2.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“ ..	„ 0.50
11. „Z zagadnień samorządu“	„ 2.—	30. S. Gliszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników mewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	„ 1.—
12. Inż. Józef Ćwikiel: „Znaki Drogowe“	„ 3.20	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	„ 5.—
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	„ 1.50	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	„ 8.—
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	„ 8.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“. (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I	„ 5.—
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	„ 1.50	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II ..	„ 2.50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wyczerpane, nowe wyd. w oprac.	„ 5.—	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	„ 2.75
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“ ..	„ 5.—	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	„ 12.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	„ 2.50
19. St. Podwiński: „Biblijografia literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	„ 3.—	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	„ 2.50
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	„ 2.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	„ 2.—
21. St. Podwiński: Tabelaaryczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	„ 1.20	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	„ 2.—
22. St. Podwiński: Wskazówki dla inspektorów samorządu gminnego	„ 3.—	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w opracie	„ 10.—
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	„ 6.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	„ 5.—
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej“	„ 1.50	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz. ..	„ 1.20
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	„ 3.50	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	„ 5.—
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		45. J. Długokęcki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	„ 1.20
w roku 1925	„ 1.—	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	„ 6.50
w roku 1926	„ 2.—	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“ ..	„ 0.60
w roku 1927	„ 2.—	48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	„ 0.30
		49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“ ..	„ 5.—
		50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	„ 3.—
		51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	„ 12.—
		52. K. Prökl: „O zakładach leczniczych“	„ 6.—
		53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego“	„ 6.—
		54. Fr. Sedlaczek: „Biblijografia dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do 1.IV.1930)	„ 2.—
		55. S. Woyzbun: „Giełda, przeszłość, organizacja obecna, obroty i t. d.“	„ 8.50

Uwaga: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.

Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.
ul. Świętokrzyska 13.

czas. 13458/14/11

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku otworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędom Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędom Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
Sp. z o. o. w Warszawie.

W związku z nowym okólnikiem Ministra Rolnictwa w sprawie wprowadzenia w życie ustawy z dnia 21 marca 1931 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o opłatach od ogierów nieposiadających świadectw uznania (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 339) uprzejmie zawiadamiamy, iż posiadamy poszczególne rodzaje do druków, wykonane w/g nowych przepisów, po następujących cenach:

Obwieszczenia	za 100 sztuk 4.00 zł.
Spis ogierów. Wzór Nr. 1	za 100 ark. 6.50 „
Zaświadczenie. Wzór Nr. 2	za 100 sztuk 2.50 „
Pokwitowanie. Wzór Nr. 3 w bloczkach po 50, po- dwójne	za 1 blok 2.00 „
Deklaracje. Wzór Nr. 4	za 100 sztuk 2.50 „
Cyfrowe zestawienie	za 100 ark. 4.00 „
Zaświadczenie ukończenia lat 15	za 100 sztuk 2.50 „
Zaświadczenie wady organicznej	za 100 sztuk 2.50 „
Wezwania przewidziane § 4 instrukcji Min.-Roln. dla zarządów gmin z dn. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 2.50 „
Instr. Min. Roln. dla zarządów gmin z d. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 5.00 „

Powyżej wyszczególnione druki wysyłamy na każde żądanie z doliczeniem kosztów przesyłki. Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Warszawa, Świętokrzyska 13